

Xtc-gebruik in een risicosamenleving

De constructie van autoriteit in Nederlandse dagbladen en online forumdiscussies

*“De rechtenstudent wil ook wel eens naar een
technofeestje en daar hoort vaak xtc bij”*

(Ton Nabben in ‘Lachgas en sterke xtc-pil zijn in opmars’, NRC Handelsblad, 28 juni 2013)

*“Het is toch een soort carnaval;
een nieuwe Efteling-ervaring”*

(Ton Nabben in ‘De pillenparadox van de nieuwe generatie’, Sp!ts, 3 september 2013)

Masterthesis

Master Journalistiek en Nieuwe Media

Universiteit Leiden

November 2014

Alieke Hoogenboom

s1315129

Begeleider: Dr. J.P. (Peter) Burger

2° lezer: Prof. Dr. J.C. (Jaap) de Jong

Voorwoord

Toen ik aan dit onderzoek begon, was de discussie rondom xtc-gebruik net een beetje afgenomen, maar op het moment dat ik mijn scriptie inlever, is xtc opnieuw onderwerp van debat. Tijdens Amsterdam Dance Event overleden drie mensen aan (waarschijnlijk) de gevolgen van de drug. De eerste dagen na de gebeurtenissen was in de nieuwsmedia, en dan met name in de kranten, een voor mij bekend geluid te horen: er wordt te lichtzinnig over xtc-gebruik gedacht en het drugsbeleid moet worden aangepakt. Resultaten uit onderzoeken van het Trimbos Instituut worden aangehaald, D66 wil drugtesten terug op feesten, een deskundige als Ton Nabben is niet uit het discours weg te denken, de gemeente Amsterdam wil dat er maatschappelijke discussie komt en De Telegraaf kopt met ‘Pillengeneratie negeert gevaar’. Maar het opmerkelijkste was vooral: er is in nieuwsmedia nog steeds weinig aandacht voor informele verhalen die spelen op het vernaculaire web.

De afgelopen maand heb ik het xtc-debat vanuit een ander oogpunt gevolgd en ik kwam er daardoor achter dat ik veel van dit scriptieonderzoek heb opgestoken. Een mooie ervaring die ik mee kan nemen in mijn loopbaan als journalist.

Op naar een nieuw avontuur.

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1. Inleiding	6
1.1 Journalistieke relevantie	7
1.2 Wetenschappelijke relevantie.....	7
1.3 Onderzoeksvraag en methode	8
1.4 Opbouw van het onderzoek.....	8
2. Autoriteit in het xtc-discours	9
2.1 Het vernaculaire web	9
2.2 Ideologie	11
2.3 De risicomaatschappij	12
2.4 Sociale problemen en risicoamplificatie	13
2.5 Teksteigenschappen in het discours	14
2.5.1 Retorica	15
2.5.2 Referentiële strategieën en ‘naming’	17
2.5.3 Transiviteit	18
2.6 Samenvatting.....	19
3. Methode	20
3.1 Discoursanalyse	20
3.2 Onderzoeksmethode.....	21
3.3 Materiaal	22
3.3.1 Online discussies op forums.....	22
3.3.2 Artikelen in dagbladen	23
4. Resultaten	25
4.1 Institutionele discours	25
4.1.1 Referentiële strategieën	26
4.1.2 Transiviteit	29

4.1.3 Ethotechnieken	32
4.1.4 Tekstgenres	33
4.1.5 Het laatste woord.....	34
4.2 Vernaculaire discours.....	35
4.2.1 Referentiële strategieën	35
4.2.2 Transiviteit	36
4.2.3 Ethotechnieken	39
4.2.4 Instituties.....	41
4.3 Samenvatting.....	42
5. Conclusie.....	43
5.1 De constructie van autoriteit in het xtc-discours	43
5.2 Vernaculair vs. institutioneel.....	44
5.3 Samenvatting.....	46
6. Discussie.....	48
6.1 Methode en materiaal.....	48
6.2 Advies aan de journalistiek	49
Bibliografie.....	50
7. Bijlagen	53
Bijlage 1: Landelijke krantenartikelen	53
Bijlage 2: Regionale krantenartikelen	56
Bijlage 3: Forumdiscussies Scholieren.com en Drugsforum.info	61

Samenvatting

Deze scriptie onderzoekt de constructie van autoriteit in krantenberichten en online forumdiscussies over de risico's en gevaren van xtc-gebruik. Het corpus bestaat uit zowel regionale als landelijke krantenartikelen en discussies van de forums Scholieren.com en Drugsforum.info die gaan over xtc-gebruik. Aan de hand van teksteigenschappen als referentiële strategieën, transiviteit en ethostechnieken, is onderzocht hoe autoriteit in het xtc-discours wordt geconstrueerd. Deze bevindingen zijn vervolgens gekoppeld aan theorieën (hoofdstuk 2) over het vernaculaire web, ideologie en de risicomaatschappij.

Uit eerder onderzoek blijkt dat autoriteit verschillend wordt geconstrueerd binnen het vernaculaire en institutionele discours. Discussiedeelnemers op het vernaculaire web ontlene autoriteit voornamelijk aan hun eigen ervaring, zij zijn de ervaringsdeskundigen. Nieuwsmedia leggen de nadruk juist op officiële bronnen en hebben weinig aandacht voor alternatieve verhalen die bijvoorbeeld te vinden zijn op het vernaculaire web. In deze studie is onderzocht of deze bevindingen ook gelden voor de maatschappelijke kwestie xtc-gebruik.

Uit de discoursanalyse blijkt dat het vernaculaire en institutionele discours twee aparte werelden zijn die vanuit een andere optiek naar de risico's en gevaren van xtc-gebruik kijken. In het vernaculaire discours heerst de ideologie dat xtc-gebruik acceptabel is, zolang iemand maar op de hoogte is van de risico's en gevaren en verantwoord gebruikt. De discussiedeelnemers praten over risico's op individueel niveau en doen dit aan de hand van hun eigen ervaring; ze hebben geen deskundigen nodig. In het vernaculaire discours is er geen sprake van een xtc-probleem; daar gaat het over verantwoord en plezierig xtc gebruiken. In het institutionele discours wordt xtc-gebruik vooral gezien als maatschappelijk probleem en zijn het deskundigen die iets over de kwestie mogen zeggen en autoriteit krijgen. Er is weinig aandacht voor informele verhalen en als er een xtc-gebruiker aan het woord komt, wordt hij veelal overschaduwd door een expert.

Volgens de Code voor de Journalistiek (NVJ, 2013) is het onder meer de taak van de journalist om pluriform te werk te gaan en zo veel mogelijk denkbeelden over een kwestie te belichten. Uit deze masterthesis blijkt dat dit bij de maatschappelijke kwestie xtc-gebruik niet het geval is. Een meer veelzijdige berichtgeving zou daarom veel kunnen toevoegen aan het xtc-debat en het journalistieke werkveld.

1. Inleiding

Het debat rondom het gevaar van drugsgebruik onder jongeren speelt al een lange tijd, maar in de zomer van 2013 laait de discussie opnieuw op. In vier maanden tijd overlijden er in het uitgaanscircuit zes personen aan de gevolgen van xtc.

In 2013 staan de Nederlandse dagbladen enerzijds stil bij feit dat precies vijftwintig jaar geleden de drug xtc én housemuziek hun intreden maakten in het Nederlandse uitgaansleven. Anderzijds dat er veel hoog gedoseerde xtc-pillen op de markt zijn, de xtc-markt vervuild is en er mensen aan de gevolgen van ecstasygebruik overlijden. Ook wordt er een probleem aangekaart: steeds meer jongeren gebruiken ecstasy. Xtc-gebruik zou meer gemeengoed zijn geworden en gezagsdragers roepen op tot het aanpakken van dit probleem. Op 2 december 2013 besteedt Eén Vandaag aandacht aan het onderzoek van het Trimbos Instituut. Zestig procent van de jongeren zou xtc gebruiken (Trimbos Instituut, 2013). Andere media nemen het nieuws over en opnieuw gaan de alarmbellen rinkelen. In het Antenne onderzoek (Nabben, Benschop & Korf, 2013) van het Bonger Instituut voor Criminologie wordt bevestigd dat steeds meer jongeren xtc gebruiken. Het onderzoek wordt jaarlijks uitgevoerd onder 21 panelleden die 25 netwerken vertegenwoordigen om de Amsterdamse drugsmarkt in kaart te brengen. “Ecstasy groter en sterker dan ooit”, stellen de onderzoekers (p. 143). In de laatste maand van het onderzoek gebruikten 55 procent van de ‘clubbers en ravers’, de uitgaande jongeren, ecstasy. Een ruime verdubbeling ten opzichte van vijf jaar daarvoor (p. 145).

Toch wordt in het Antenneonderzoek (Nabben et al., 2013) xtc-gebruik in een bredere context geplaatst. Het onderzoek richt zich op waarom en op welke manier xtc door jongeren wordt gebruikt. Er wordt gezocht naar verklaringen voor xtc- en ander drugsgebruik, zoals het stijgend aantal studenten dat van het dorp naar de grote stad Amsterdam verhuist en het grote aanbod van zomerfestivals en raves. “Desondanks doen gezondheidsincidenten weinig afbreuk aan het positieve imago onder gebruikers. Ecstasy blijkt telkens nieuwe generaties aan te spreken op de talrijke zomerfestivals” (Nabben et al., 2013, p. 74). De onderzoekers van het Bonger Instituut benaderen xtc-gebruik door jongeren op een meer sociologische manier. Ze richten zich meer op de waaromvraag in plaats van op de gevolgen, risico's en gevaren en preventie van drugsgebruik, zoals nieuwsmedia dat voornamelijk doen. Het Antenneonderzoek (2013) wordt niet als onderzoeksmateriaal gebruikt in deze masterthesis, maar slechts om in kaart te brengen hoe verschillend de xtc-kwestie kan worden benaderd, zonder af te doen aan basale gegevens en het schetsen van de xtc-cultuur.

Nieuwsmedia en instituten zijn namelijk niet de enige die aandacht besteden aan xtc-gebruik. Praten over de risico's en gevaren van xtc gebeurt ook op het vernaculaire web (de ontmoetings- en discussieplekken op het internet). Uit eerdere studies blijkt dat er een contrast bestaat tussen hoe nieuwsmedia en online discussiedeelnemers praten over een maatschappelijke kwestie. Deze masterthesis richt zich daarom op de risico's en gevaren van xtc-gebruik en hoe autoriteit vorm krijgt in zowel het vernaculaire als het institutionele discours. Verschilt de manier waarop nieuwsmedia en discussiedeelnemers de risico's en gevaren van xtc-gebruik benaderen? En wie mag hier iets over zeggen en krijgt autoriteit?

1.1 Journalistieke relevantie

In het onderzoek naar schuldattributie en genderstereotypering in nieuwsberichtgeving en online discussies pleiten Burger en Vanderveen (2010) ervoor meer aandacht te besteden aan informele verhalen en discussies, omdat die niet altijd overeen komen met hoe nieuwsmedia over een maatschappelijke kwestie schrijven en spreken. In het proefschrift *Monsterlijke verhalen* kaart Burger (2014) aan dat journalisten lessen kunnen trekken uit de kloof die bestaat tussen nieuwsmedia en informele discussies (p. 296), want zo stelt hij: het gezag van mainstream nieuwsmedia als leveranciers van betrouwbare en geautoriseerde kennis staat onder druk (p. 278). Burger concludeert dat journalisten zich vaak beroepen op een beperkt aantal bronnen. “Institutionele bronnen hebben de voorkeur, omdat deze een regelmatige stroom nieuws garanderen, die bovendien geen verificatie behoeft: zij leveren geautoriseerde kennis” (Burger, 2014, p. 279-280). Relevant is te onderzoeken of deze bevindingen ook gelden voor de maatschappelijke kwestie xtc-gebruik, want de risico’s en gevaren van xtc-gebruik zijn in de media een terugkomend onderwerp van debat. Als blijkt dat nieuwsmedia zich inderdaad grotendeels richten op officiële bronnen en niet of minder op vernaculaire bronnen, kan dit onderzoek journalisten inzicht verschaffen in het belang van alternatieve denkbeelden die te vinden zijn op het vernaculaire web.

Hoe er op het vernaculaire web wordt gesproken over de risico’s en gevaren drugsgebruik, werd eerder onderzocht door Tackett-Gibson (2008). Zij deed onderzoek naar de constructie van risico’s en gevaren van de drug ketamine in online discussies. Ze concludeert dat deelnemers in online discussies verhalen vertellen die contrasteren met verhalen die worden verteld door officiële gezaghebbende bronnen in bijvoorbeeld nieuwsmedia (p. 247). Daarnaast blijkt uit de casestudy naar verkrachtingsdrugs (Burger & Vanderveen, 2010; Burger, 2014), dat het nieuws grotendeels wordt genegeerd in online discussies. “Dit gebrek aan vertrouwen in mainstream media is niet alleen impliciet aanwezig, maar wordt ook regelmatig uitgesproken” (Burger, 2014, p. 278). Van journalisten wordt verwacht dat zij burgers waarheidsgetrouw en pluriform informeren (NVJ, 2013). Het is van belang dat journalisten veelzijdig zijn in de nieuwsberichtgeving over onderwerpen die in de samenleving spelen en alle relevante denkbeelden in kaart brengen. De informele verhalen, die onder meer te vinden zijn op het vernaculaire web, moeten daarom niet worden vergeten om burgers zo volledig mogelijk te informeren. “Virtuele verhalen zijn misschien niet altijd waar, maar wel levensecht” (Burger & Vanderveen, 2010, p. 420).

1.2 Wetenschappelijke relevantie

Veel studies richten zich op een van de twee kanten: nieuwsmedia of het vernaculaire web. Bijvoorbeeld hoe risico’s van drugsgebruik worden geframed in nieuwsmedia of hoe er op het vernaculaire web door deelnemers in online discussies over de gevaren van drugs wordt gesproken. Burger en Vanderveen (2010) maakten de vergelijking tussen nieuwsmedia en het vernaculaire web wel, maar in hun onderzoek ging het om stereotypering van daders en slachtoffers. Er is echter nauwelijks onderzoek gedaan naar hoe mediaberichtgeving in verhouding staat tot het vernaculaire web en dan in het bijzonder hoe autoriteit wordt geconstrueerd als het gaat om een maatschappelijke kwestie als xtc-gebruik door jongeren.

1.3 Onderzoeksvraag en methode

Dit onderzoek richt zich op hoe er in nieuwsmedia en op het vernaculaire web wordt gesproken over de risico's en gevaren van xtc en hoe autoriteit wordt geconstrueerd. Het gaat er in dit onderzoek niet om wie van de twee partijen gelijk heeft, maar om *hoe* zij hun gelijk proberen te krijgen. De onderzoeksvraag luidt:

Hoe wordt autoriteit - als het gaat om de risico's en gevaren van xtc - geconstrueerd in nieuwsmedia en op het vernaculaire web?

De operationalisatie van *hoe* wordt op dezelfde manier aangepakt als in Burger en Vanderveen (2010, p. 412). *Hoe* gaat om de manier waarop nieuwsmedia en deelnemers in online discussies autoriteit construeren. Aan wie wordt autoriteit ontleend (instituties, wetenschappers, zichzelf), hoe wordt autoriteit ontleend, aan de hand waarvan wordt autoriteit ontleend (het nieuws, onderzoek, eigen ervaring) en wie wordt vertrouwd?

Een kwalitatieve inhoudsanalyse, in het geval van deze masterthesis een discoursanalyse, is voor deze onderzoeksvraag de meest geschikte methode omdat deze meerdere lagen in een tekst onderzoekt en er verschillende technieken gecombineerd kunnen worden (Pleijter, 2006, p. 22). Onderzocht wordt welke keuzes de auteur van een krantenartikel maakt en wat een forumdeelnemer zegt en op welke manier autoriteit daardoor vorm krijgt. Een uitgebreide verantwoording is te vinden in § 2.5 en hoofdstuk 3.

1.4 Opbouw van het onderzoek

In hoofdstuk 2 wordt de theorie die voor deze scriptie van belang is behandeld: het vernaculaire web, ideologie, de risicomaatschappij, sociale problemen en risicoamplificatie en teksteigenschappen die mogelijk in het discours te vinden zijn. In hoofdstuk 3 wordt de methode en het te onderzoeken materiaal toegelicht. De resultaten uit het onderzoek zijn te vinden in hoofdstuk 4. In dit hoofdstuk wordt onderscheid gemaakt tussen het vernaculaire en institutionele discours en daarnaast worden de teksteigenschappen die autoriteit in kaart brengen een voor een behandeld. Vervolgens wordt in de conclusie in hoofdstuk 5 antwoord gegeven op de onderzoeksvraag en tot slot is in hoofdstuk 6 de discussie te vinden.

2. Autoriteit in het xtc-discours

“In een ongelijke machtsrelatie is het altijd degene met minder macht waarover kennis wordt geproduceerd. Degenen met macht hebben de status om kennis te produceren” (Koekenbier, 2012, p. 29)

Een persoon met autoriteit, zoals een deskundige, maar ook een organisatie zoals een krant, is vaak degene die de macht heeft. Iemand koopt een krant omdat hij of zij die krant ziet als autoriteit op het gebied van nieuws. Vervolgens wordt er in de krant een artikel gepubliceerd over een bepaald onderwerp, waarin mensen aan het woord komen die iets over de kwestie zeggen. In de meeste gevallen zijn dit deskundigen, die op deze manier autoriteit krijgen.

Tegenover de deskundigen staan de leken, de ‘gewone’ burgers. Zij worden vaak gezien als niet-deskundigen en krijgen lang niet altijd de macht die een deskundige krijgt in het nieuws. Op het vernaculaire web hebben zij wel een stem en kunnen ze reageren, meepraten en discussiëren over een bepaalde kwestie. Op gespecialiseerde forums, zoals DrugsForum.info, presenteren zij zichzelf als expert en degene met autoriteit op het gebied van drugs. Zijzelf, een vriend of familielid heeft immers drugs gebruikt en is dus op de hoogte van alle *ins* en *outs*. Ze spreken als ervaringsdeskundigen.

Wanneer het gaat om autoriteit, speelt betrouwbaarheid een grote rol. Betrouwbaarheid is een kwestie die zowel in de presentatie van nieuws als in die van informele verhalen - op het vernaculaire web - een cruciale rol speelt (Burger, 2014, p. 51). “Journalisten beroepen zich op ‘betrouwbare bronnen’ – en deelnemers aan online discussies ook: zij hebben het met eigen ogen gezien, in de krant gelezen, of gehoord van hun beste vriendin” (p. 51). Media hebben vaak een zekere mate van geloofwaardigheid onder burgers, omdat ze openbaar zijn en worden geacht informatie te checken (Oring, 2008, p. 132). Toch blijkt uit het onderzoek van Burger en Vanderveen (2010) dat deelnemers op het vernaculaire web, voornamelijk autoriteit ontlenden aan hun eigen ervaring.

Met de komst van het internet is de grens tussen leken en experts steeds meer vervaagd en dus ook het antwoord op de vraag: wie heeft er autoriteit? Voorheen was er tussen instituties en burgers eenrichtingsverkeer. Instituties informeerden de burgers en burgers konden maar beperkt reageren: via de radio of een ingezonden brief per post. Met de komst van Web 2.0 - dat online interactie tussen instituties en burgers mogelijk maakt – is dit veranderd (Howard, 2008a, p. 501).

2.1 Het vernaculaire web

Dat de grens tussen leken en experts vervaagt, heeft voor een groot deel te maken met het ‘vernaculaire web’ (Howard, 2005:2008a:2008b). Het vernaculaire web is te omschrijven als “de verzameling van nieuwsgroepen, blogs, wiki’s, lezersreacties op nieuwssites, sociale netwerken en andere ontmoetings- en discussieplekken op internet, die zich kenmerken door een niet-institutionele retorica” (Burger 2014, p. 288). Het web kan gezien worden als behorend tot de folklore, een gebied van onofficiële kennis en informele verhalen (Burger & Anemaet, 2011, p. 221).

Door de komst van het internet en in het bijzonder sociale media, is er nu sprake van een dialoog in plaats van een monoloog. Personen die voorheen waren uitgesloten van het debat, kunnen nu deelnemen aan het online discours en reageren op officieel nieuws (Tackett-Gibson, 2008, p. 247). Deze situatie heeft een nieuw veld voor het publieke discours gecreëerd (Howard, 2008a). Iedereen kan zijn mening geven in online discussies, reageren op Twitterberichten, content delen via Facebook en teksten publiceren op een blog. Deze nieuwe, participerende vormen brengen een complex communicatieproces met zich mee. Dit komt omdat het institutionele en non-institutionele elkaar op het vernaculaire web steeds meer kruisen (Howard, 2008a, p. 491). Die kruising is relevant voor onderzoekers, omdat wat burgers zeggen pas tevoorschijn komt en betekenis krijgt door het te onderscheiden van de massa, het officiële en het institutionele (Howard, 2008b, p. 194). Het vernaculaire web maakt altijd deel uit van het institutionele: “Just as we are vernacular, so too are we the institutions” (Howard, 2008b, p. 212).

Bij kranten, televisie en radio kun je over het algemeen spreken van eenrichtingsverkeer. Een institutie als de Volkskrant produceert content, en die content wordt vervolgens in de vorm van een krant verspreid. Web 2.0 brengt hier verandering in. De Volkskrant heeft nu ook een website, een Facebookpagina en Twitteraccount, waar burgers aan kunnen bijdragen door op artikelen te reageren en content te delen. Hierdoor ontstaat er een vernaculaire discours, terwijl de website wordt beheerd door een institutie: de Volkskrant. Het online discours is daarom een hybride tussen non-institutionele en institutionele belangen (Howard, 2008, p. 492). “In so doing, they [individuals] participate in creating a telectronic world where mass culture may dominate, but an increasing prevalence of participatory media extends into growing webs of network-based folk culture” (Howard, 2008b, p. 192). Ook op online forums is hier soms sprake van. Op Drugsforum.info, waar burgers met elkaar praten over drugsgebruik, is een apart onderdeel aangemaakt waar forumdeelnemers vragen kunnen stellen aan het Trimbos Instituut onder de naam Drugs Infolijn. Binnen een dergelijk topic kunnen zowel de leken (forumdeelnemers) als experts (Trimbos Instituut) met elkaar in discussie gaan. Hieruit blijkt dat het ook op forums het institutionele en non-institutionele elkaar kruisen.

Het internet heeft ervoor gezorgd dat het vinden van informatie over drugs, maar ook het spreken en discussiëren over risico's en gevaren van drugs, een stuk eenvoudiger is geworden (Murguía, Tackett-Gibson & Lessem, 2007, p. 68). Mensen zijn niet alleen op de hoogte van de risico's en gevaren van drugsgebruik door informatie van instituties, maar ook door verhalen op het vernaculaire web. Hoe mensen op het vernaculaire web tegen de risico's en gevaren van drugs aankijken, is vaak in contrast met die van 'officiële' gezaghebbende bronnen (Tackett-Gibson, 2008, p. 247). In online discussies ontwikkelen deelnemers hun eigen expertise, door met elkaar te praten over de risico's van drugs, wat de gevolgen kunnen zijn van bepaald gedrag en door ervaringen te delen. Ook is er op het vernaculaire web plaats voor een alternatief geluid, namelijk het praten over drugs op plezierige manier. Het vernaculaire web biedt ruimte voor zowel de opinie van de leek, als de expert – en vaak concurreren deze twee met elkaar. “Definitions of risky behaviors, their consequences, and the means of risk reduction are contested with various ‘authoritative knowledges’ of risk competing for legitimacy” (Murguía et al., 2007, p. 78).

2.2 Ideologie

Wie, wat en hoe iemand autoriteit krijgt, heeft voor een groot deel te maken met ideologie. In elke tekst zit door middel van taalgebruik en bepaalde verhoudingen vaak de visie van een journalist, forumdeelnemer of deskundige verpakt. In deze masterthesis wordt de koppeling gemaakt tussen taal en ideologie: welke ideologie zit in deze tekst verpakt, hoe komt die tot uiting en wat zegt dat uiteindelijk over de perceptie op de risico's en gevaren van xtc-gebruik?

Hoe ideologie precies tot uiting komt, werkt en hoe het te herkennen is, wordt door diverse theorieën verklaard. Richardson (2007, p. 134) stelt dat ideologie werkt door middel van tekens. Met die tekens bedoelt hij ideeën, voorstellingen en afbeeldingen die wij hebben van de sociale realiteit. Hoe wij tegen een maatschappelijk probleem aankijken, heeft te maken met de kennis die we van een kwestie hebben. Dat kan zijn door wat we zien, lezen en horen via media, maar ook door gesprekken die we hebben met anderen. Het gaat er dus niet om of die kennis wel of niet klopt, het draait om iemands perceptie en interpretatie over het onderwerp. Verschuieren (2012, p. 7) zegt dat ideologie slechts de inhoud van ons denken is. Ideologie bestaat niet concreet uit ideeën, overtuigingen en meningen. Volgens Verschuieren moet men ideologie associëren met onderliggende patronen van betekenisgeving, interpretatie van frames, wereldbeelden en vormen van het dagelijks denken.

Ideologie hangt ook samen met wie *wat* mag zeggen. Op welke manier krijgt een xtc-gebruiker of iemand die een institutie vertegenwoordigt juist wel of geen gezag? Wie is deskundig, mag de lezer van de krant informeren, waarschuwen én is dus belangrijk? Het gebruik van xtc door jongeren wordt in de media gezien als een maatschappelijk probleem. Op televisie verschijnen in de berichtgeving over xtc beelden van feestende jongeren op festivals en foto's van de gekleurde pillen met tekens erop. In kranten verschijnen kaderteksten bij een artikel met daarin een opsomming van alle risico's en gevaren die het gebruik van xtc met zich meebrengt. En ook deskundigen van het Trimbos Instituut, festivalorganisatoren, onderzoekers, politici en medici, mogen iets over het probleem zeggen. Bewust of onbewust schuilt daarin de ideologie van de auteur van het krantenartikel. Fowler (1991, p. 10) stelt inderdaad dat ideologie onlosmakelijk verbonden is met alles wat er wordt gezegd en geschreven. De ideologie die heerst is dat xtc een maatschappelijk probleem is, en een probleem moet (vaak) worden opgelost.

In het nieuws – zoals in elk discours – zijn constructieve patronen te herkennen (Fowler, 1991). Een voorbeeld: een journalist verzamelt feiten over een maatschappelijke kwestie en verwerkt deze objectief in een krantenartikel. De krant presenteert het artikel vervolgens eerlijk en zonder vooringenomenheid in een aantrekkelijke stijl voor de lezer (Fowler, 1991, p. 1). In alle nieuwsmedia is er sprake van dit 'professionele ethos', maar het proces verloopt (vaak onbewust) samen met de ideeën en overtuigingen van de auteur van het artikel. Ook al wordt het zo gepresenteerd, nieuws is geen waardevrije weerspiegeling van feiten, zo stelt Fowler (1991, p. 4). Ook een journalist heeft een mening, overtuiging of idee over de kwestie waarover hij schrijft. Bewust of onbewust heeft dat invloed op de tekst van de journalist. Wanneer een journalist een deskundige en een xtc-gebruiker interviewt en de deskundige 'interessante' antwoorden geeft met pakkende citaten en de xtc-gebruiker niet, zal de journalist de deskundige wellicht meer aan het woord laten. Maar het

kan ook zo zijn dat de journalist de drug zelf weleens gebruikt, zich daardoor goed kan inleven en het onderwerp vanuit een ander oogpunt bekijkt. Ideologie kan dus ook te maken hebben met de ervaringen van de journalist, hoe hij aankijkt tegen de risico's en gevaren van xtc en welke normen en waarden hij hanteert.

2.3 De risicomaatschappij

De constructie van risico's door deskundigen en leken wordt door onderzoeker Ulrich Beck (1992) verklaard aan de hand van de risicomaatschappij. Hij introduceerde de term om te omschrijven hoe de moderne samenleving met risico's omgaat. Beck (1992, p. 21) definieert de risicosamenleving "as a systematic way of dealing with hazards and insecurities induced and introduced by modernisation itself."

De moderne maatschappij heeft – door technologie en wetenschap – namelijk te maken met meer en ander soort risico's: "they are changed, magnified, dramatized, or minimized within knowledge, and to that extent [they are] particularly open to social definition and construction" (Beck, 1992, p. 23). Voor de industrialisering van de maatschappij was er voornamelijk sprake van *external risks*: risico's waar mensen geen invloed op hebben, zoals natuurrampen. Nu is er naast *external risks* ook meer sprake van *manufactured risks*: risico's die grotendeels door de mens zijn ontstaan, zoals luchtvervuiling. Tackett-Gibson (2008, p. 147) stelt dat het gebruik van drugs en online informatie die erover te vinden is, theoretisch ook gezien kan worden als een product van Becks risicosamenleving. Beide producten zijn namelijk het gevolg van technologische voortuitgang: die van farmacologie en het internet.

Giddens (1991) stelt in *Modernity and Self-identity* dat moderniteit een risicocultuur is (p. 3). Er zijn niet meer risico's dan vroeger, integendeel, maar het verschil is dat risico's in de moderne wereld zowel door leken als experts worden gedefinieerd. Daarnaast wordt door moderniteit de toekomst door kennisorganisaties voortdurend in het heden getrokken. Moderniteit heeft volgens Giddens (1991, p. 4) twee kanten. Enerzijds vermindert moderniteit het risiconiveau. Door technologie, wetenschap en andere ontwikkelingen weten we meer en kunnen we risico's beter beperken. Anderzijds zorgt die ontwikkeling van meer kennis ervoor dat er meer risico's ontstaan. Puur omdat we meer weten. Media spelen hier een belangrijke rol in. Doordat we beschikken over betere communicatie en technologie, zijn we ook op de hoogte van gebeurtenissen die aan de andere kant van de wereld gebeuren. Dit zorgt ervoor dat wij ons van meer risico's en gevaren bewust zijn.

Experts zijn in de samenleving degenen die nieuwe risico's definiëren en leken nemen deze risico's vervolgens voor waar aan, of niet. Leken vertrouwen over het algemeen op de expertise van een deskundige, die heeft namelijk kennis over een bepaald onderwerp. Daardoor is de rol van expertise in de risicomaatschappij tweeledig. Enerzijds veroorzaken technologie en wetenschap nieuwe risico's, maar we kunnen ook niet zonder. We hebben namelijk experts nodig om risico's te definiëren, vervolgens oplossingen te bedenken en de risico's aan te pakken. De Vries (2005, p. 12) stelt dat de expert nog altijd tussen de burger en het risico in staat. De rol van de expert is niet meer alleen het aanreiken van instrumenten, maar ook het hebben van definitiemacht (De Vries, 2005, p. 12). Daarmee bedoelt hij dat experts ons vertellen over welke problemen en risico's wij ons druk moeten maken. "We 'weten' dat er een risico is, omdat we – voor zover we – experts vertrouwen" (p. 12). Juist omdat we die experts moeten vertrouwen, wordt ook van hen verwacht dat ze risico's beperken, voorkomen of oplossen. Dat lukt lang niet altijd, waardoor burgers steeds

kritischer worden en instituties meer wantrouwen (Beck, 1992; De Vries, 2005). Burgers worden vervolgens individualistischer en gaan op het vernaculaire web met elkaar in gesprek.

Hoe en op welke manier we tegen risico's aankijken, wordt aangeduid met de term risicoperceptie. In de samenleving is niet per definitie het aantal risico's toegenomen, maar wel de perceptie dat er meer risico's zijn. Bos (2012) legt in haar masterthesis uit dat het idee dat er steeds meer gevaren zijn een sociale constructie is, "een afspraak gebaseerd op algemene consensus" (p. 22). Volgens Vasterman, Scholten & Ruigrok (2008, p. 335) zijn er twee manieren om risico's te definiëren. Een technische (objectieve) manier en een intuïtieve (subjectieve of constructionistische) manier. De technische manier wordt grotendeels gebruikt door experts, de intuïtieve manier door leken. Leken kijken op een andere manier naar risico's en de wereld dan experts. Leken kijken naar risico's op individueel niveau en experts naar de algemene bevolking. Experts definiëren het probleem aan de hand van wetenschappelijk bewijs, terwijl non-experts (leken) risico's definiëren aan de hand van dagelijkse zorgen en problemen (Vasterman et al., 2008, p. 332). Jongeren die xtc gebruiken of willen gaan gebruiken praten op een forum over de risico's en gevaren, zodat ze die kunnen beperken op het moment dat ze besluiten ecstasy te gebruiken. Experts die in nieuwsmedia aan het woord komen, spreken vaak over de risico's en gevaren met als doel xtc-gebruik onder jongeren tegen te gaan of het probleem te duiden. De risicosamenleving karakteriseert zich dus door het conflict tussen twee partijen: de experts en de leken, die zich beiden – maar op een andere manier – in het debat over risico's voegen (Tackett-Gibson, 2008, p. 247).

2.4 Sociale problemen en risicoamplificatie

Sociale problemen en verschijnselen zijn geen objectief waarneembare verschijnselen, maar we construeren ze als samenleving (Koetsenruijter & Van Hout, 2014). „Een probleem, zo zegt de theorie, wordt pas een probleem als we het benoemen.” (p. 165). Media spelen in dat constructieproces een cruciale rol, maar dat wil niet zeggen dat problemen niet bestaan (p. 177). Het gaat er volgens Koetsenruijter & Van Hout (2014) om op welke manier media de kwesties construeren en niet wat er werkelijk aan de hand is.

Een voorbeeld in het kader van deze masterthesis is dat nieuwsmedia een onderzoek publiceren waaruit blijkt dat een toenemend aantal jongeren xtc gebruikt. Dit is een 'probleem' dat bestaat, maar door de manier waarop media het probleem presenteren, kunnen de risico's en gevaren van xtc groter worden gemaakt dan ze in werkelijkheid zijn. Ook volgens Vasterman et al. (2008, p. 320) spelen media een rol in de constructie van risico's. Met name in het proces van risicoamplificatie: het groter maken van een probleem. Media worden hier vaak op bekritiseerd, omdat zij human-interest verhalen over slachtoffers uitvergroten en wetenschappelijk bewijs bagatelliseren (Vasterman et al., 2008, p. 302-303). Die verhalen gaan dan vaak ook niet over de risico's zelf, maar eerder over acties, zorgen of beschuldigingen. Een wetenschappelijk perspectief op het risico kan hiermee verloren gaan. Burger & Vanderveen (2010) vinden dat media zich vaak laat leiden door bronnen, materiaal en meningen die ze aangereikt krijgen door instituties en andere officiële instanties. Ze stellen dat er in de media te weinig aandacht is voor informele verhalen van mensen die niet behoren tot een institutie, zoals mensen die online met elkaar praten over een maatschappelijke kwestie. Deze bevindingen sluiten aan bij wat Vasterman et al. (2008) stellen, namelijk dat media zich te weinig richten op meningen van mensen die *niet* tot een institutie behoren.

Daarnaast worden volgens Burger (2014, p. 81) verhalen niet alleen gebruikt om het publiek te overtuigen van de ernst, maar ook de aard van het probleem. Personen die willen dat een (maatschappelijk) probleem wordt erkend, worden claimmakers genoemd (p. 79). Nieuwsmedia zijn in dat geval vaak de secundaire claimmakers. Zij presenteren een versie van de primaire claimmakers. Burger en Vanderveen (2010) concluderen aan de hand van hun studie naar verkrachtingsdrugs dat er een verschil is tussen nieuwsmedia en informele verhalen bij het maken van claims. Nieuwsmedia geven vaak de gezichtspunten van instituties weer en definiëren het probleem verkrachtingsdrugs met oog op beleid. Dit kan ook wel aangeduid worden als *claimsmaking*. In online discussies daarentegen, draait het vaak om *sense-making*: een poging om ervaringen te duiden (Burger en Vanderveen, 2010, p. 419). Dit kan gekoppeld worden aan het verschil tussen het institutionele en het non-institutionele. Beide partijen maken claims over één onderwerp, alleen zit het verschil *hoe* ze dat doen. Autoriteit wordt niet alleen geconstrueerd aan de hand van de personen die in een krantenartikel worden opgevoerd. Autoriteit kan zich ook vormen door retorische middelen, transiviteit, hoe personen worden beschreven en hun relatie tot elkaar, woordgebruik en het aantal bronnen dat wordt opgevoerd.

2.5 Teksteigenschappen in het discours

Een discoursanalyse heeft twee dimensies: een tekstuele en contextuele dimensie (Van Dijk, 1991). In deze masterthesis staat de tekstuele dimensie centraal. Onderzocht wordt welke eigenschappen van de tekst een rol spelen in de constructie van autoriteit. De discoursanalyse is voor de onderzoeksvraag van deze masterthesis van belang, omdat deze analyse meerdere lagen van een tekst onderzoekt en er verschillende technieken worden gecombineerd (Pleijter, 2006).

In een discoursanalyse analyseert de onderzoeker concreet taalgebruik, zoals grammaticale keuzes, maar zijn ook thema's en structuren in een tekst van belang. Pleijter (2006, p. 22): "Onderzoekers die een discoursanalyse uitvoeren richten zich op de relatie tussen taalgebruik, het gebruik van bepaalde termen of manieren van spreken, en de maatschappelijke machtsverhoudingen." Hij geeft als voorbeeld het onderzoek *Racism and the Press* van Van Dijk (1991). Van Dijk (1991) analyseerde onder meer de koppen en leads van krantenartikelen, maar ook de toonzetting, de woordkeuze en het wel of niet citeren van een persoon (Pleijter, 2006, p. 22). Om de onderzoeksvraag van deze masterthesis te kunnen beantwoorden, is het dus van belang dat er meerdere lagen van de tekst worden geanalyseerd, zodat de onderzoeker patronen kan herkennen die voor het onderzoek betekenisvol zijn.

Deze masterthesis richt zich daarom op verschillende teksteigenschappen die autoriteit construeren. Het gaat echter niet om *waarom* de auteur van een krantenartikel bepaalde keuzes maakt, maar wel *welke* keuzes hij maakt. Hetzelfde geldt voor berichten in forumdiscussies. Wat een forumdeelnemer – de auteur – zegt, is de boodschap die zijn of haar ideologie weergeeft. In het boek *Analyzing Media Texts* halen Gillespie en Toynbee (2006, p. 122) drie vragen van Fairclough (2005) aan die relevant zijn bij het analyseren van mediateksten, omdat ze de relatie tussen bronnen in kaart kunnen brengen.

1. Hoe wordt de wereld (gebeurtenissen, relaties etc.) gerepresenteerd?

2. Welke identiteiten hebben de opgevoerde personen in het verhaal (verslaggevers, publiek, ‘derden’). Wordt er naar gerefereerd of worden ze geïnterviewd?
3. Hoe is de relatie tussen de opgevoerde personen? (reporter-publiek, expert-publiek, politiek-publiek)

Een krantenartikel en een forumbericht verschillen van elkaar qua vorm. Ten eerste omdat een krantenartikel wordt geschreven door een journalist, die werkt voor een institutie. De journalist schrijft het artikel, maar het artikel wordt uitgegeven door de krant. Op online forums zijn discussies en uitspraken te vinden van gewone burgers, die daar spreken vanuit zichzelf en een ander doel hebben dan een krant. Omdat de vorm van deze boodschappen verschilt en er andere ‘regels’ gelden, wordt er tijdens de analyse gelet op verschillende aspecten van de tekst. Het kan zijn dat sommige eigenschappen wel te vinden zijn in de krantenartikelen en niet in de forumdiscussies en andersom.

In de volgende paragrafen worden verschillende teksteigenschappen beschreven die van toepassing kunnen zijn op de onderzoeksvraag *Hoe wordt autoriteit - als het gaat om de risico's en gevaren van xtc - geconstrueerd in nieuwsmedia en op het vernaculaire web?*

2.5.1 Retorica

De basis van discoursanalyse is terug te vinden in de klassieke retorica (Van Dijk, 1988, p. 18). Net als retoricus Aristoteles bestudeert de discoursanalyse de structuur van een tekst. Het draait niet alleen om stijl en figuren die een tekst overtuigend maken, maar ook argumentatie speelt een belangrijke rol.

Howard (2005, p. 173) stelt dat retorica niet alleen te vinden is in politieke teksten en formele speeches, maar dat retorica ook voorkomt in het informele discours van ons dagelijks leven. Dit noemt hij vernaculaire retorica. “Rhetoric, then, is strategic communicative behaviour observable in human discourse” (p. 174). In discussies over maatschappelijke kwesties willen mensen elkaar overtuigen van hun gelijk en dat doen ze op verschillende manieren. Dit kan aan de hand van de retorische middelen ethos, pathos en logos. Ethos staat voor de indruk die een spreker maakt, pathos staat voor de gevoelens die bij het publiek worden opgewekt en logos staat voor de argumentatie die wordt ingezet (Braet, 2007, p. 50). Ethos heeft volgens Aristoteles het meeste effect van de drie retorische middelen. Als iemand iets aanneemt op basis van het ethos van de spreker, neemt hij dat niet aan door de argumenten die worden aangedragen, maar omdat het de spreker is die iets zegt (p. 50). Volgens Braet (2007) is ethos vergelijkbaar met gezagsargumentatie en gezag kan gekoppeld worden aan autoriteit waar de onderzoeksvraag van deze masterthesis op is gebaseerd.

Burger & Anemaet (2011) deden onderzoek naar het gebruik van ethostechnieken in online discussies. Die discussies gingen over het drogeren van mensen door drugs in hun drankje te doen. Aan de hand van het onderzoek maakten ze een ethosmodel, met daarin verschillende ethostechnieken die iemand kan toepassen om deskundig, welwillend of eerlijk over te komen. Het ethosmodel is gebaseerd op de retorica van Aristoteles en het ‘Rhetoric of truth’ model van Oring (2008).

Deskundigheid	Welwillendheid	Eerlijkheid
Aangeven dat wat je zegt getest hebt	De gemeenschappelijkheid benadrukken door eigenschappen van spreker of onderwerp te beklemtonen	Zaken vermelden die in je nadeel lijken
Een autoriteit aanhalen	Het publiek complimenteren en bedanken	Verwijzen naar de eigen eerlijkheid
Anticiperen op tegenargumenten en vragen van de tegenstander die op jou als persoon of als bron betrekking hebben	Een gezamenlijke tegenstander zwart maken.	
Eigen deskundigheid benadrukken, door te verwijzen naar kennis, ervaring en opleiding.		
De afstand tot de bron van het verhaal variëren (uit de eerste, tweede of derde hand).		

Bron: Burger (2014, p. 56)

Oring (2008) stelt dat de autoriteit van een bron in zekere mate afhangt van de maatschappelijke positie van de verteller of het verhaal. De verteller kan de bron zijn van het verhaal, maar de verteller kan het verhaal ook toeschrijven aan een andere bron zoals een vriend, familielid of vriend van een vriend (p. 131). Volgens Oring (2008, p. 132) gaat het bij de autoriteit van een bron, vaak meer om het karakter, dan om de status. Met karakter bedoelt hij: “The more risk a narrator takes in telling a tale, the more likely the story would be perceived as true” (p. 133). Met *risico* kan in het kader van deze masterthesis de moeite gezien worden die iemand neemt zijn ervaring met xtc uitgebreid op een online forum te delen. Want waarom zou iemand die moeite doen als het niet waar is? Het uitgebreid delen van ervaringen op het vernaculaire web, kan daarom het gevoel van vertrouwen onder discussianten vergroten. Maar experts, die bijvoorbeeld worden opgevoerd in krantenartikelen, hoeven volgens Oring (2008) niet noodzakelijk getuige te zijn van een gebeurtenis om toch als autoriteit in het verhaal te worden opgevoerd. “Experts are appealed to in the justification of a narrative” (p. 143).

In het ethosmodel van Burger en Anemaet (2011) draait het dus om het *ethos* van de spreker: zijn deskundigheid, eerlijkheid en welwillendheid. Dit model kan gekoppeld worden aan allerlei teksten in het maatschappelijk discours. Een spreker kan zijn *deskundigheid* op verschillende manieren tonen. Aan de hand van inzicht in het onderwerp, door het geven van details, cijfers, het gebruik van vakjargon of door te verwijzen naar opleiding en ervaring (Burger & Anemaet, 2011, p. 223). Een veelvoorkomend verschijnsel in

het xtc-discours is bijvoorbeeld het gebruik van vakjargon in de vorm van het aantal milligram van de werkzame stof mdma die in een xtc-pil zit en hoe die in verhouding staat met het lichaamsgewicht van een gebruiker. Een spreker kan zijn *eerlijkheid* tonen door te benadrukken dat hij eerlijk is of door informatie dat zijn ethos kan beschadigen te ontcrachten. In het discours over de gevaren en risico's van xtc wordt regelmatig door een xtc-gebruiker bekend dat hij wellicht niet zo verantwoord met de drug is omgegaan en stelt aan de hand daarvan vragen over hoe hij dat de volgende keer anders kan aanpakken. Zijn *welwillendheid* toont de spreker onder meer door het gemeenschappelijke met het 'publiek' te benadrukken.

2.5.2 Referentiële strategieën en 'naming'

Een referentiële strategie is de manier waarop mensen in een tekst worden benoemd en de sociale waarden die daarbij horen (Richardson, 2007, p. 242). Hoe mensen worden opgevoerd in een artikel, kan impact hebben op de manier hoe ze overkomen op de ontvanger van de tekst (p. 49). Elk persoon kan op meerdere manieren beschreven worden en de journalist die het artikel schrijft, bepaalt uiteindelijk hoe een persoon wordt aangeduid. Een xtc-gebruiker is niet alleen een xtc-gebruiker. Hij volgt bijvoorbeeld een studie, heeft een (bij)baan, woont samen of zit op een sport. Hoe mensen in het nieuws worden gepresenteerd, is bepalend voor het beeld dat van hen wordt gevormd. Uiteindelijk gaan al die beschrijvingen om dezelfde persoon en heeft het dus dezelfde betekenis. Deze vorm van *naming* kan de status, betrouwbaarheid en de autoriteit van een persoon in een tekst bepalen.

Een referentiële strategie geeft niet alleen een betekenis aan een persoon, maar creëert ook een bepaalde samenhang met de manier waarop andere personen in de tekst worden opgevoerd en als wel of niet belangrijk worden gepresenteerd (Richardson, 2007, p. 50). In het discours over jongeren die de drug xtc gebruiken, worden zij veelal aangeduid als 'de xtc-gebruiker(s)'. Daar tegenover worden deskundigen opgevoerd die het hebben over de risico's en gevaren die komen kijken bij het gebruiken van de drug. De 'xtc-gebruiker' kan op die manier neergezet worden als een persoon die niet weet wat hij doet en roekeloos is, terwijl hij vaak meer is dan alleen een xtc-gebruiker.

Wij en zij: othering

Richardson (2007, p. 51) koppelt deze theorie aan 'The ideological square' die onderzoeker Teun van Dijk in meerdere studies uiteenzet. The ideological square bepaalt de keuzes tussen referentiële strategieën. Het karakteriseert zich door *positive self-presentation* en *negative other-presentation*. Hiermee bedoelt hij het waarnemen en vertegenwoordigen van de wereld (p. 51). *Outsiders* worden op een negatieve manier gepresenteerd, *insiders* op een positieve manier. Dit komt tot stand door bepaalde eigenschappen van een persoon te benadrukken, dit noemt Teun van Dijk *foregrounding*. Anderzijds kan iemand bepaalde eigenschappen ook op de achtergrond plaatsen of niet benoemen: *backgrounding*.

Het gebruik van voornaamwoorden heeft dus niet alleen de functie om personen aan te duiden. Het geeft ook de relatie met anderen weer. Dit wordt ook wel *othering* genoemd en komt bijvoorbeeld naar voren door voornaamwoorden 'wij' en 'zij', maar ook door het aanduiden van een groep zoals 'jongeren', 'xtc-gebruikers' en 'de media'. "Othering is a process that identifies those that are thought to be different from oneself or the mainstream, and it can reinforce and reproduce positions of domination and subordination"

(Johnson et al., 2004, p. 253). En juist door te wijzen op wat afwijkend is, maakt iemand bewust of onbewust ook duidelijk wat normaal is. In het discours over de risico's en gevaren van xtc-gebruik is *othering* daarom een relevante eigenschap, omdat het weergeeft hoe een groep wordt aangeduid en of die bijvoorbeeld op een positieve of negatieve manier wordt neergezet.

2.5.3 Transiviteit

Een andere manier om relaties te analyseren is aan de hand van transiviteit. Transiviteit beschrijft de relatie tussen personen en de rol die ze spelen in een tekst (Richardson, 2007, p. 54). Daarnaast gaat het erom hoe acties van personen worden gepresenteerd in een tekst: '*wie (of wat) doet wat met wie (of wat)?*' (Richardson, 2007, p. 54).

Volgens Richardson (2007) zijn er drie manieren om transiviteit te onderzoeken. Ten eerste kan men zich richten op de personen die in het artikel worden gepresenteerd die vaak zijn te herkennen aan naamwoordzinnen. Dus hoe (met welke woorden) worden zij aangeduid en omschreven. Ten tweede kun je het proces zelf bestuderen. Een proces kan verbaal, mentaal, relationeel en materieel zijn (Richardson, 2007, p. 55).

- Verbaal: spreken, schreeuwen, roepen
- Mentaal: denken, dromen, beslissen
- Relationeel: jij bent x, ik heb x (een persoon en een eigenschap)
- Materieel: ik duwde haar (hierbij zijn er twee of meer deelnemers: de persoon en het object van de actie)

Het relationele aspect van transiviteit kan bij het onderzoek naar de constructie van autoriteit een grote rol spelen. In uitingen als 'vermanen', 'adviseren' en 'waarschuwen' schuilt namelijk ook een relatie. Een xtc-gebruiker wordt bijvoorbeeld terecht gewezen of bekritiseerd om zijn of haar gedrag. Hierdoor krijgt de persoon die dat doet de macht over de xtc-gebruiker. En als je iemand waarschuwt, kan dat impliceren dat je een kwestie of het probleem beter ziet dan iemand anders.

Ten derde zijn er de omstandigheden die verband hebben met het proces. Die zijn vaak te herkennen aan zelfstandig naamwoorden of voorzetselgroepen. Een stap verder in de analyse is modaliteit. Modaliteit is de tegenhanger van transiviteit en verwijst naar uitspraken, commentaar en houding. Modaliteit zorgt voor een koppeling tussen inhoud en de functie ervan (Richardson, 2007, p. 59). Denk hierbij aan werkwoorden als kunnen en moeten (en de ontkenning ervan). Vaak worden dit soort werkwoorden gebruikt in bepaalde genres van journalistiek, zoals een column. Er wordt niet alleen verslag gedaan van een gebeurtenis (informatie), maar het is ook een evaluatie – met of zonder commentaar – van een gebeurtenis (Richardson, 2007, p. 60).

Voor dit onderzoek is voornamelijk het relationele aspect van transiviteit van belang, omdat het de relatie tussen personen in een tekst analyseert. Daardoor wordt duidelijk wie de macht over de ander heeft en dus autoriteit krijgt.

2.6 Samenvatting

Onderzoeken naar het institutionele en vernaculaire discours geven aan dat er op verschillende manieren over risico's en gevaren wordt gesproken en autoriteit op verschillende manieren wordt geconstrueerd. Nieuwsmedia richten zich voornamelijk op gezaghebbende bronnen, terwijl mensen op het vernaculaire web hun eigen expertise ontwikkelen en zichzelf zien als de ervaringsdeskundigen. Dat is ook wat de risicosamenleving karakteriseert: zowel 'leken' als experts voegen zich in het debat over risico's, maar hebben een verschillende perceptie van die risico's. Leken definiëren risico's vaak op individueel niveau en experts kijken naar de algemene bevolking en maken claims aan de hand van wetenschappelijk bewijs. Hoe we tegen een maatschappelijk probleem aankijken, heeft te maken met de kennis die we van een kwestie hebben en in alles wat we daarover zeggen of schrijven zit een bepaalde ideologie verpakt. Hoe er over risico's en gevaren wordt gesproken – in nieuwsmedia en op het vernaculaire web - hangt dus (onbewust) samen met iemands opvatting over het gebruik van xtc.

Nieuwsmedia spelen in de constructie van risico's en sociale problemen een grote rol en laten zich vaak leiden door officiële bronnen die ze aangereikt krijgen en hebben weinig aandacht voor informele verhalen, de verhalen van mensen op het vernaculaire web die niet tot een institutie behoren. Dit komt ook tot uiting in het maken van claims. Nieuwsmedia zijn meestal de secundaire claimmakers die een versie van de primaire claimmakers (instituties) presenteren met oog op beleid. Op het vernaculaire web draait het juist om het duiden van ervaringen: sense-making. Het moge duidelijk zijn dat zowel instituties als mensen op het vernaculaire web spreken over risico's en gevaren, alleen de manier waarop ze dat doen verschilt.

Om erachter te komen waarin dat verschil in het discours over xtc-gebruik precies zit, is het van belang teksteigenschappen te analyseren die de constructie van autoriteit weergeven. Aan de hand van een discoursanalyse worden de volgende teksteigenschappen geanalyseerd: ethotechnieken, transiviteit en referentiële strategieën zoals *naming* en *othering*.

Ethos is vergelijkbaar met gezagsargumentatie en gezag kan gekoppeld worden aan autoriteit. Door het inzetten van die technieken zoals het gebruik van vakjargon of aangeven dat wat je zegt getest hebt, kan de auteur van een artikel of een forumdeelnemer zichzelf als deskundig, welwillend of eerlijk presenteren. Aan de hand van referentiële strategieën als *naming* en *othering* wordt onderzocht hoe mensen worden opgevoerd en hoe zij in verhouding staan tot elkaar. Een dergelijke strategie geeft niet alleen betekenis aan een persoon, maar creëert ook een bepaalde samenhang met andere mensen. Een andere manier om de relatie tussen personen te analyseren is transiviteit. De vraag die daarbij hoort is: 'wie (of wat) doet wat met wie (of wat)? Hierbij kan me denken aan adviseren, waarschuwen en vermanen. Aan de hand van een discoursanalyse worden deze teksteigenschappen onderzocht en mogelijk worden er ook andere teksteigenschappen in het discours gevonden die autoriteit construeren. Deze worden meegenomen in de resultaten van deze masterthesis. In de conclusie zal er een koppeling worden gemaakt tussen de bestaande theorieën en teksteigenschappen.

3. Methode

Om de onderzoeksvraag *Hoe wordt autoriteit - als het gaat om de risico's en gevaren van xtc - geconstrueerd in nieuwsmedia en op het vernaculaire web?* te kunnen beantwoorden, wordt er een kwalitatieve inhoudsanalyse in de vorm van een discoursanalyse uitgevoerd. Onderzocht worden krantenartikelen en online discussies die gaan over xtc-gebruik.

Tackett-Gibson (2008) combineerde in haar studie naar de risico's en gevaren van de drug ketamine in online discussies twee onderzoeksmethoden: etnografisch onderzoek en de kwalitatieve inhoudsanalyse. Etnografisch onderzoek in online discussies kan gezien worden als *netnografisch* onderzoek (Kozinets, 2010). De onderzoeker hangt virtueel rond in de online leefwereld van mensen. Een etnografisch onderzoeker doet mee aan het sociaal verkeer en neemt routines en handelingen waar (Koetsenruijter & Van Hout, 2014, p. 100). De intentie van Tackett-Gibson (2008, p. 249) was eerst om puur etnografisch onderzoek uit te voeren, maar ze kwam erachter dat enkel het gebruik van die methode te beperkt is om wat er precies in online discussies wordt gezegd, kwalitatief op inhoud te kunnen analyseren. Daarom richt deze masterthesis zich op de kwalitatieve inhoudsanalyse van krantenartikelen en uitspraken in online discussies.

3.1 Discoursanalyse

De discoursanalyse kan gezien worden als methode om visies en discussies in de samenleving rond een bepaald onderwerp te onderzoeken (Koemans, 2010; Althoff, 2002). In deze masterthesis staat het onderwerp xtc-gebruik centraal. Onderzocht wordt welke discourses er zijn in zowel landelijke krantenartikelen als forumdiscussies. Bij een discoursanalyse ligt de nadruk op een reconstructie van de betekenisstructuur van het probleem (Koemans, 2010, p. 203). In deze masterthesis ligt die nadruk op hoe autoriteit betekenis krijgt in het discours rondom xtc-gebruik. Met andere woorden: op welke manier – *hoe* – krijgt iemand of iets (bijvoorbeeld een institutie) autoriteit. Het is lastig om objectieve criteria voor autoriteit te vast te stellen en door de breedte van het begrip is een discoursanalyse relevant, want op die manier kunnen verschillende betekenissen in kaart gebracht worden (Koemans, 2010, p. 202).

Kenmerkend aan een kwalitatieve inhoudsanalyse is het waarnemingsobject. Het waarnemingsobject bestaat niet uit mensen, maar uit producten die mensen voortbrengen (Pleijter, 2006, p. 8). Denk hierbij aan kranten, televisieprogramma's, websites en tijdschriften. De discoursanalyse is een onderzoeksmethode binnen kwalitatief onderzoek en kenmerkt zich door taalkundige en tekstuele aspecten van mediateksten. Volgens Pleijter zijn er twee stromingen te onderscheiden: *critical linguistics* en *critical discoursanalyse*. Bij *critical linguistics* draait het om woord- en grammaticale keuzes in teksten “waarbij wordt verondersteld dat deze taalkundige keuzes een ideologische betekenis met zich meedragen” (Pleijter, 2006, p. 19). Een *critical discoursanalyse* richt zich volgens Pleijter (2006) juist op de wijze waarop de verdeling en uitoefening van macht in de samenleving via zowel teksten als spraak tot stand komen.

3.2 Onderzoeksmethode

Deze masterthesis richt zich dus op *wat* er wordt gezegd in online discussies en door journalisten over de gevaren en risico's van xtc en *hoe* zij op die manier autoriteit construeren. Het richt zich niet op de handelingen van journalisten en omgangsvormen tussen deelnemers in online discussies wat bij etnografisch onderzoek vaak wel een rol speelt. "Bij inhoudsanalyse laat de onderzoeker de inhoud spreken" (Koetsenruijter & Van Hout, 2014, p. 158).

De onderzoeker stelt zich in de online discussies op als *lurker*. Met andere woorden: als onzichtbare veldwerker (Burger, 2014, p. 283). De onderzoeker discussieert niet mee en stelt geen vragen. Daarnaast is het om materiaal te kunnen verzamelen, niet nodig om virtueel rond te hangen. De forums waarin de online discussies plaatsvinden beschikken over zoekmachines, waardoor alle topics over xtc snel en eenvoudig te verzamelen zijn. Via LexisNexis worden de krantenartikelen verzameld. Vervolgens kan het corpus aan de hand van de onderzoeksvraag kwalitatief worden geanalyseerd. Het uitvoeren van een kwalitatieve analyse is vooral geschikt voor inventariserende onderzoeksvragen, waarbij het gaat om het ontdekken van categorieën en patronen (Koetsenruijter & Van Hout, 2014). Dit noemen ze ook wel een vorm van "systematisch *close reading*: waarin betekenis 'inductief' wordt vastgesteld" (p. 168-169). Dat houdt in dat er van te voren geen categorieën worden vastgesteld, maar dat deze tijdens het uitvoeren van het onderzoek ontstaan.

Sensitizing concepts

Voor deze masterthesis wordt wel gebruik gemaakt van sensitizing concepts. Dat zijn richting- en toonaangevende begrippen die niet bepalen wat je moet zien, maar wel waar je naar kunt kijken (Koetsenruijter & Van Hout, 2014, p. 110). Kenmerkend aan een kwalitatieve inhoudsanalyse is dat het patronen blootlegt, oorzaken in kaart brengt en categorieën benoemt (p. 159). Sensitizing concepts zijn handig om de constructie van autoriteit in het xtc-discours te onderzoeken, omdat de onderzoeker daardoor weet waar hij naar kan kijken en dus welke eigenschappen van een tekst autoriteit kunnen vormgeven. Daarom wordt de constructie van autoriteit in het xtc-discours onderzocht aan de hand van de besproken teksteigenschappen in § 2.6.

Systematisch

Ondanks dat de resultaten van kwalitatief onderzoek niet zullen bestaan uit cijfers, is het wel systematisch (Koetsenruijter & Van Hout, 2014, p. 169), omdat er wordt bijgehouden welke data en op grond waarvan wordt geanalyseerd. Het corpus, dat bestaat uit krantenartikelen en online discussies op forums, wordt bij de selectie in een database onderverdeeld op onder andere titel (van topic of nieuwsbericht), datum en het aantal reacties (in een discussie). Vervolgens wordt telkens gerapporteerd welke data zijn geanalyseerd. Om het analyseproces gestructureerd en overzichtelijk aan te pakken, wordt er gebruik gemaakt van het softwareprogramma QSR NVIVO. Dat programma is ontworpen om onder meer elementen in een tekst te categoriseren, ordenen en verbinden.

Open, axiaal en selectief coderen

De kwalitatieve inhoudsanalyse kan ook wel beschouwd worden als een iteratief proces, ofwel een cyclisch proces (Koetsenruijter & Van Hout, 2014, p. 170). Dat betekent dat je continu schakelt tussen de data en theorie waardoor de onderzoeker concepten, elementen en patronen in het materiaal kan ontdekken. In een dergelijk

proces worden drie stappen onderscheiden: open, axiaal en selectief coderen (p. 183). Bij open coderen, de eerste stap, wordt al het materiaal gelezen en ontstaat er een eerste lijst met categorieën. “Je zou kunnen zeggen dat de eerste stap – open coderen – een inductieve stap is: je trekt ideeën uit je data” (Koetsenruijter & Van Hout, 2014, p. 185). De tweede stap, axiaal coderen, is een meer deductieve stap. De onderzoeker bepaalt wat belangrijke en minder belangrijke elementen zijn en op die manier ontstaat er een meer geordende lijst van categorieën. Selectief coderen is de derde en laatste stap. Hierbij legt de onderzoeker verbanden tussen categorieën. Deze stappen worden zo nodig meerdere keren herhaald. Het is genoeg wanneer de onderzoeker “het verzadigingspunt” heeft bereikt (p. 186). Dat betekent wanneer er niets ‘nieuws’ meer te vinden is.

Validiteit en betrouwbaarheid

Bij kwalitatief onderzoek kun je de betrouwbaarheid – in tegenstelling tot kwantitatief onderzoek – niet in cijfers uitdrukken. Waar het wel om draait zijn zaken als herkenbaarheid, geloofwaardigheid, transparantie en oprechtheid (Koetsenruijter & Van Hout, 2014, p. 160). Denk hierbij aan het nuanceren van resultaten door citaten en voorbeelden, maar ook door aan te geven waar je als onderzoeker niet uitkomt. Pleijter (2006) raadt aan een ‘audit trail’ te maken. Dat houdt in dat het onderzoek zo goed mogelijk wordt gearchiveerd. Onderzoeksmaterialen, onderzoeksgegevens, tussentijdse resultaten, en aantekeningen worden geordend bewaard. Dit zal in dit onderzoeksproces toegepast worden, zodat andere onderzoekers kunnen nagaan hoe de inhoudsanalyse is uitgevoerd. Bij kwalitatief onderzoek ligt de nadruk op validiteit. De onderzoeker moet zichzelf steeds de vraag stellen: kijk ik naar waar ik moet kijken? Iemand die een kwalitatieve inhoudsanalyse uitvoert is namelijk op zoek naar opvallende zaken en patronen die antwoord geven op de onderzoeksvraag. Bij de analyse wordt er daarom steeds teruggekoppeld naar de onderzoeksvraag *Hoe wordt autoriteit – als het gaat om de risico’s en gevaren van xtc – geconstrueerd in nieuwsmedia en op het vernaculaire web?*

3.3 Materiaal

De kwalitatieve inhoudsanalyse wordt uitgevoerd binnen online forumdiscussies en krantenartikelen die gaan over xtc. De onderzoeksvraag van dit onderzoek heeft betrekking op het maatschappelijk discours. Daar hoort bij dat de onderzoeker zich zo breed mogelijk oriënteert en dat er een geloofwaardig corpus wordt samengesteld (Koetsenruijter & Van Hout, 2014). Ze noemen dat ‘beredeneerd selectief’ (p. 20). Daarmee bedoelen ze dat de onderzoeker onderzoekseenheden verzamelt die inhoudelijke representatief, afwijkend of typerend zijn voor het fenomeen dat wordt bestudeerd. Aan de hand van deze richtlijnen is er uiteindelijk een corpus samengesteld.

3.3.1 Online discussies op forums

Volgens Burger en Vanderveen (2010, p. 415) verschaffen online forums grote aantallen discussies die niet door onderzoekers beïnvloed zijn. Ze benaderen de online discussies als een (sub)cultuur op zich “waarin deelnemers zich, ook als ze niet de waarheid spreken, houden aan de ongeschreven regels van het discours; daarmee moeten hun zelfpresentatie, hun argumenten en hun verhalen overeenstemmen” (p. 415-416). Zoals Burger (2014, p. 110) aankaart, zijn online discussies niet representatief voor offline discussies, maar ze

bieden ondanks dat de mogelijkheid retorische technieken – die ook in mondelinge discussies worden gebruikt – te onderzoeken.

Gekozen is voor de forums Scholieren.com en DrugsForum.info, omdat op deze forums het meest wordt gesproken over drugsgebruik. In totaal zijn er tien discussies geselecteerd om te onderzoeken (zie bijlage 3), waarvan zeven van Drugsforum.info en drie van Scholieren.com. Op de forums wordt gezocht met de zoekterm *xtc*. Het woord *ecstasy* wordt door deelnemers op forums niet gebruikt om de drug te duiden. Op Scholieren.com zijn de discussies die gaan over *xtc* te vinden binnen het subforum *Drugs*. Op Drugsforum.nl worden discussies binnen het subforum *Xtc* geanalyseerd.

Omdat het vernaculaire web zowel standvastig als veranderlijk is, genereert het discursieve processen (Howard, 2008b, p. 200-201). Bij elk bezoek aan het forum is er de mogelijkheid dat de content is veranderd, doordat er bijvoorbeeld reacties aan een discussie zijn toegevoegd of weggehaald. Daarom zal al het materiaal op één specifieke datum worden verzameld. Het kan voorkomen dat er in de periode dat het onderzoek wordt uitgevoerd, een nieuwe discussie start naar aanleiding van bijvoorbeeld een *xtc*-incident of nieuws over *xtc*. De onderzoeker weegt dan af in hoeverre die discussie relevant is alsnog mee te nemen in de analyse. Bij het uitvoeren van de kwalitatieve inhoudsanalyse is het onder andere van belang dat het corpus typerend is voor hetgeen wat onderzocht wordt.

3.3.2 Artikelen in dagbladen

In LexisNexis wordt gezocht naar krantenartikelen (zowel regionaal als landelijk) die gaan over *xtc*. Dit wordt gedaan aan de hand van twee zoektermen: *xtc* en *ecstasy*. In Nederland wordt de desbetreffende drugs voornamelijk aangeduid als *xtc*, maar zo nu en dan gebruikt de auteur van een krantenartikel het woord *ecstasy*. De krantenartikelen dateren van 1 januari 2013 tot en met 31 december 2013. Een eis aan de krantenartikelen die voor dit onderzoek worden geselecteerd, is dat het hoofdonderwerp *xtc* is en dat het gaat over *xtc*-gebruik door jongeren. Er zijn nieuwsberichten die gaan over het dumpen van *xtc*-afval, dealen en drugsbendes. Deze artikelen worden niet meegenomen in de analyse. Kaderteksten die bij een artikel horen maar in LexisNexis als losstaand bericht zijn aangeduid, worden niet als extra artikel bij het corpus meegeteld.

In totaal zijn er 355 krantenartikelen uit landelijke dagbladen waarin het woord *xtc* of *ecstasy* wordt genoemd en 1551 krantenartikelen uit regionale dagbladen. Het grote aantal berichten in regionale dagbladen komt doordat de uitgever van een regionaal dagblad vaak dezelfde kopij in meerdere kranten publiceert. Daarnaast worden in LexisNexis ook Het Parool en het Algemeen Dagblad meegerekend als regionale dagbladen. Deze twee kranten worden in dit onderzoek meegenomen in het corpus van de landelijke dagbladen. Wanneer een nieuwsbericht uit een regionaal dagblad dubbelt met het bericht uit een ander regionaal dagblad, wordt dit bericht maar één keer meegerekend in de materiaalselectie.

De onderzoeker heeft eerst alle krantenartikelen gelezen en geanalyseerd en aan de hand daarvan een corpus samengesteld. Het corpus van de landelijke krantenartikelen komt uit op 60 berichten. Een gedetailleerd overzicht is te vinden in bijlage 1. Het corpus van de regionale kranten komt uit op 22 krantenartikelen. Ook

hiervan is een gedetailleerd overzicht te vinden in bijlage 2. Het corpus bestaat dus uit 82 krantenartikelen en is een mix van korte nieuwsberichten, achtergrondverhalen, reportages en opinieartikelen.

Aantal krantenartikelen over xtc-gebruik in de landelijke dagbladen

Krant	Aantal artikelen
Het Parool	12
Algemeen Dagblad	10
De Telegraaf	8
De Volkskrant	2
NRC Handelsblad	8
NRC.Next	6
Trouw	2
Reformatorisch Dagblad	4
Sp!ts	5
Metro	3
Totaal	60

Aantal krantenartikelen over xtc-gebruik in de regionale dagbladen

Uitgever / Krant	Aantal artikelen
<i>HDC Media</i> (Gooi- en Eemlander, Haarlems Dagblad, IJmuider Courant, Leidsch Dagblad, Noord Hollands Dagblad)	9
<i>Wegener Media</i> (BN/De stem, Brabants Dagblad, De Stentor, De Twentsche Courant Tubantia, De Gelderlander, Eindhovens Dagblad, Provinciale Zeeuwse Courant)	15
<i>Media Groep Limburg</i> (Dagblad de Limburger)	2
<i>NDC Media</i> (Leeuwarder Courant)	1
Aantal unieke artikelen	22

4. Resultaten

In het onderzochte materiaal zijn twee discoursen te herkennen. Enerzijds het vernaculaire discours, dat bestaat uit de discussies op internetforums waar burgers met elkaar praten over xtc-gebruik. Anderzijds het institutionele discours, dat bestaat uit krantenartikelen van landelijke en regionale dagbladen. Het vernaculaire discours kenmerkt zich door burgers die met elkaar praten over de beleving en risico's en gevaren van xtc-gebruik. De discussiedeelnemers ontlenen niet zozeer autoriteit aan deskundigen, maar aan zichzelf of een andere discussiedeelnemer. Hijzelf, een vriend, kennis of familielid heeft immers zelf xtc gebruikt en zijn in dit discours de ervaringsdeskundigen. In het institutionele discours voeren voornamelijk deskundigen de boventoon. Zij worden door de auteur van het artikel opgevoerd om het gebruik van xtc door jongeren en de risico's en gevaren die daarbij komen kijken, te duiden. In het institutionele discours is het in tegenstelling tot het vernaculaire discours, eerder uitzondering als de xtc-gebruiker autoriteit krijgt.

Wie er autoriteit krijgt, komt in beide discoursen op verschillende manieren tot uiting. Er worden referentiële strategieën toegepast die betekenis geven aan een persoon. Een veelvoorkomende strategie is *naming*: de manier waarop personen worden aangeduid en omschreven. Maar een dergelijke strategie draait niet alleen om betekenis, zij geeft ook de relatie met *anderen* weer. Dit wordt ook wel *othering* genoemd en komt bijvoorbeeld naar voren door de voornaamwoorden 'wij' en 'zij'. Een andere teksteigenschap die in het discours is te herkennen, is transiviteit: de relatie tussen personen en de rol die ze spelen in de tekst. Met andere woorden: 'wie (of wat) doet wat met wie (of wat)?' (Richardson, 2007, p. 54). Van de ethostechnieken (§ 2.5.1) vallen een aantal technieken op: het aanhalen van een autoriteit, eigen deskundigheid benadrukken, de gemeenschappelijkheid benadrukken, een gezamenlijke tegenstander zwartmaken en verwijzen naar de eigen eerlijkheid. Tot slot komt autoriteit naar voren door het gebruik van vakjargon. Een persoon wordt hierdoor als deskundig neergezet (institutionele discours), of komt als deskundig over (vernaculaire discours).

In de volgende paragrafen worden op basis van eerdere studies de bovengenoemde eigenschappen waarmee autoriteit wordt geconstrueerd uiteengezet. Naast deze eigenschappen uit de theorie, komt autoriteit in de discoursen ook op andere manieren tot uiting. Bijvoorbeeld door een opinieartikel, wie er in een krantenartikel het laatste woord heeft en of er in forumdiscussies wel of niet wordt gerefereerd naar instituties. Deze worden aan het eind van elke paragraaf beschreven.

4.1 Institutionele discours

In het institutionele discours worden de risico's en gevaren van xtc-gebruik voornamelijk beschreven aan de hand van gezagsdragers en onderzoekinstituties als het Trimbos Instituut, Bongor Instituut en Jellinek, een drugsonderzoeker als Ton Nabben, medici en politici. De xtc-gebruiker wordt in dit discours niet vergeten, maar krijgt veelal weinig autoriteit.

4.1.1 Referentiële strategieën

Een referentiële strategie geeft betekenis aan een persoon en kan een bepaalde samenhang creëren met de manier waarop andere personen in de tekst worden opgevoerd. In het institutionele discours is dit een veelvoorkomende strategie die op verschillende manieren wordt toegepast.

Naming

Deskundigen worden altijd met voor- en achternaam opgevoerd en daarnaast beschrijft de auteur de werkfunctie van de deskundige, het onderzoek dat hij heeft gedaan of waarin hij is gespecialiseerd. De werkelijke naam en of achternaam van een xtc-gebruiker wordt vaak niet vermeld en in de meeste krantenartikelen wordt door de auteur aangegeven dat de namen zijn gefingeerd.

De namen van de feestgangers in dit verhaal zijn gefingeerd. (En je neemt een pilletje, Algemeen Dagblad, 28 september 2013)

[...] zegt de reformatorische Ron (21), die liever niet met zijn echte naam in de krant wil. (Witte sensatie..., Reformatorisch Dagblad, 14 december 2013)

De namen Henk en Els zijn gefingeerd. (Dealen in de eigen vriendenkring, Het Parool, 10 september 2013)

Een uitzondering hierop is de berichtgeving over de Leidse studente Lisa, die in september 2013 aan de gevolgen van xtc overlijdt. In de regionale kranten wordt zij met haar volledige naam genoemd, en ook haar familieleden en vrienden die aan het woord komen. Een groot verschil is dat het in dit geval gaat om een xtc-gebruiker die is overleden (een 'slachtoffer'), niet een xtc-gebruiker die nog steeds gebruikt en daarover vertelt.

Ze was er niet, op dancefestival Voltt toen vriendin Lisa Nooij na drugsgebruik misselijk werd. Halsoverkop vloog Michelle terug uit Indonesië. [...] Michelle uit Zuid-Scharwoude wil waarschuwen bij het gebruik van partydrugs. (Vriendin Lisa: 'Drugs niet gewoon', HDC Media, 14 september 2013)

In alle verslagenheid vinden Hans en Annet Nooij de kracht om verder te kijken. Bij hun opgebaarde dochter slaken zij een hartenkreet tot jongeren. „Denk na bij wat je doet! Drugs zijn niet onschuldig!” (Lisa overleden: 'Denk na bij wat je doet', 7 september 2013)

Een onderwerp dat vaak voorkomt in het mediadiscours is de normalisering van xtc-gebruik onder uitgaande jongeren. In verschillende krantenartikelen wordt dit probleem aangekaart aan de hand van onderzoeken van het Trimbos Instituut, Bonger Instituut en Drugs Informatie en Monitoring Systeem. In veel gevallen worden onderzoeksresultaten verklaard door drugsonderzoeker Ton Nabben. In het discours zit een tegenstelling, namelijk dat er wordt gesteld dat xtc-gebruik normaal is geworden, maar tegelijkertijd geeft de auteur de lezer de indruk dat het niet normaal is. Dat komt onder meer omdat hij de namen van de xtc-gebruikers fingeert. Men zou denken dat als xtc-gebruik normaal is en er geen taboe meer op rust, deze personen met

hun voor- en achternaam (en eventueel studie en of werk) in de krant hun verhaal willen vertellen. Dit doet af aan de overtuigingskracht van zijn bevinding dat xtc-gebruik normaal is geworden.

Onder vrienden van de Amsterdamse ondernemer Leon (25) - niet zijn echte naam, want over drugsgebruik praten mensen liever niet in de krant - is xtc-gebruik heel normaal. [...] Xtc lijkt inderdaad normaal geworden, zegt Marjan Heuving van kennisinstituut Trimbos. "En er wordt bijzonder lichtzinnig over gedacht." (Een pilletje is geen snoep, Het Parool, 23 november 2013)

Wij vroegen deze avond achttien bezoekers naar hun xtc-gebruik, tien mannen en acht vrouwen tussen de 21 en de 33 jaar. Op Niels na wilde niemand met zijn naam in de krant. Wat blijkt: xtc gebruiken is heel normaal. (Xtc is gewoon leuk, net als wiet, NRC Next, 22 november 2013)

In een aantal artikelen geeft de auteur een reden waarom de namen van de xtc-gebruikers zijn gefingeerd of waarbij alleen een voornaam wordt vermeld. Bijvoorbeeld omdat iemand bang is zijn baan te verliezen. Toch is dit opvallend, omdat de auteur er ook voor had kunnen kiezen iemand in het artikel op te voeren die wél met zijn naam in de krant wil. Als xtc-gebruik zo normaal is, dan zou de journalist toch iemand moeten kunnen vinden die wél met zijn naam in de krant wil.

Hoogopgeleide twintigers vinden het normaal om drugs te gebruiken. Maar wat is normaal? Trouw-journaliste Kristel van Teeffelen (25) vraagt zich af of zij écht de enige is die niet slikt. [...] Dat vrienden van elkaars drugsgebruik weten, betekent nog niet dat je baas hoeft te weten wat je afgelopen weekend hebt gedaan. Dat is ook de reden dat Marjolein, Eva en Suzanne en de andere twintigers in dit verhaal niet met hun echte namen in de krant willen. (Zin in een pilletje?, Trouw, 22 juni 2013)

Helemaal geaccepteerd is het niet. Van de achttien bezoekers in Trouw die wij ondervroegen, wilde behalve Niels eerst ook een 26-jarige manager „in de sportindustrie" aanvankelijk wel bij voornaam genoemd worden. Twee dagen later zag hij er toch vanaf. „Op drugsgebruik, en zeker op xtc, rust amper een taboe. Ik heb het erover met collega's en met vrienden, mijn ouders weten ook dat ik wel eens een pilletje neem. Ik schaam me er niet voor. Maar het is wel illegaal. Misschien moet mijn bedrijf me wel ontslaan als ik ervoor uitkom in de krant. Weet ik veel wat voor gevolgen het heeft." (Xtc is gewoon leuk, net als wiet, NRC Next, 22 november 2013)

Gezagdragers als deskundigen, politici en medici worden altijd met voor- en achternaam en functie beschreven. Het is wel zo dat ze vaak op verschillende manieren worden opgevoerd. De drugsonderzoeker Ton Nabben komt regelmatig aan het woord. Ondanks dat hij op verschillende manieren wordt omschreven, heeft de auteur van het artikel daarmee één doel, namelijk hem als deskundig neerzetten. Omdat hij een bepaalde functie heeft en dit wordt benoemd, krijgt hij meer gewicht. Een kanttekening die hierbij moet worden gemaakt, is dat het in de journalistiek gebruikelijk is deskundigen met voor- en achternaam te beschrijven en daarbij ook hun functie te noemen.

Ton Nabben, drugsonderzoeker bij het Bongers Instituut, ziet dat xtc steeds gewoner wordt. (Xtc is gewoon leuk, net als wiet, NRC Next, 22 november 2013)

Toch is xtc-gebruik onder studenten 'genormaliseerd', zegt Ton Nabben, onderzoeker bij het Bongers Instituut en gespecialiseerd in drugstrends in het Amsterdamse studentenleven. (Xtc-pil 'normaal' bij student in Amsterdam, Het Parool, 20 november 2013)

Onderzoeker Ton Nabben, die al sinds begin jaren negentig het drugsgebruik in het hoofdstedelijke uitgaansleven in de gaten houdt, vertelt over vervuilde pillen, te hoge doseringen, onwetendheid en een nieuwe tijdgeest. (De pillenparadox van de nieuwe generatie, Sp!ts, 23 september 2013)

Het nieuwe uitgaanspubliek heeft steeds minder moeite met excessief drugsgebruik, maar ook bij illegale feesten zijn er regels, zegt UvA-onderzoeker Ton Nabben. ('Jongeren willen spannend en ruw uitgaan', Het Parool, 29 juni 2013)

Wij en zij

Jongeren die (weleens) xtc gebruiken, worden veelal omschreven als de (xtc-)gebruikers. Ze worden neergezet als groep, maar er wordt binnen die groep meestal geen onderscheid gemaakt tussen bijvoorbeeld een recreatieve gebruiker of een regelmatige gebruiker, man of vrouw, student of iemand die werkt. Persoonskenmerken worden wel benoemd, maar er wordt veelal geen waarde aan toegekend. Wat de persoonskenmerken ook zijn, ze behoren tot de groep van xtc-gebruikers.

Organisator van (il)legale technofeesten in Amsterdam Tim (25) luidt de noodklok nu hij zijn publiek jonger ziet worden en hun drugsgebruik ruiger. 'Ze zakken helemaal af, ouders en justitie hebben geen idee.' (Populaire drugs in het feestcircuit, Het Parool, 19 januari 2013)

Yusef (26, student geneeskunde) vindt drugsgebruikers irritante feestgasten. „Op één avond zeg ik soms wel tien keer dat ik niet met ze wil knuffelen. (En je neemt een pilletje, Algemeen Dagblad, 28 september 2013)

Het volgende voorbeeld is opvallend. Annet Nooij is de moeder van de studente Lisa Nooij die overleed aan de gevolgen van mdma (de werkzame stof in xtc). Deze vrouw was niet bekend met de risico's en gevaren van xtc en stelt dat 'de jeugd' slecht op de hoogte is. De auteur van het artikel kiest ervoor om deze vrouw dat te laten zeggen, terwijl zij geen deskundige is op dat gebied en of onderzoek heeft gedaan.

De jeugd is niet of slecht op de hoogte van de risico's, constateert Annet Nooij (Ouders slaan alarm na drugsdood Lisa, De Telegraaf, 9 september 2013)

Zo nu en dan worden xtc-gebruikers niet over een kam geschoren en wordt er benadrukt dat er een kleine groep 'roekeloze' gebruikers is.

Er is een kleine groep feestgangers die zich ondanks lesprogramma's, websites en tv-programma's niet laat voorlichten over de gevaren van drugs. Verschillende verslavingsinstellingen zijn momenteel bezig deze groep in kaart te brengen, zodat deze 'roekeloze' jongeren beter bereikt kunnen worden. Dat zegt onderzoeker Daan van der Gouwe van Trimbos. (Drugsles voor feestganger, Sp!ts, 13 september 2013)

Maar ondanks dat, worden xtc-gebruikers alsnog als één groep gepresenteerd, omdat verder in het artikel wordt gesproken over jongeren in het algemeen en niet over een specifieke groep jongeren die ‘roekeloos’ de drug xtc gebruikt.

De belangrijkste les van dit moment gaat over de dosering van de werkzame stof MDMA. Jongeren denken vaak: hoe zwaarder de pil, hoe beter, zegt Van der Gouwe. (Drugsles voor feestganger, Sp!ts, 13 september 2013)

De woordkeuze om een groep te omschrijven, zoals hierboven ‘roekeloze’ jongeren, kan invloed hebben op autoriteit. De jongeren over wie het gaat, worden hierdoor negatief gepresenteerd. In sommige krantenartikelen is een cynische toon te herkennen. Het effect hiervan is dat deze jongeren worden neergezet als mensen die niet serieus zijn en met hun toekomst spelen.

Dat vooral twintigers genieten van xtc, is volgens Van Geffen extra kwalijk. „Bij mensen onder de 25 zijn de hersenen nog in ontwikkeling. De artsen en advocaten van de toekomst lopen dus het risico hun brein te beschadigen. (En je neemt een pilletje, Algemeen Dagblad, 28 september 2013)

Hoogopgeleide twintigers vinden het normaal om drugs te gebruiken. Maar wat is normaal? Trouw-journaliste Kristel van Teeffelen (25) vraagt zich af of zij écht de enige is die niet slikt. (Zin in een pilletje?, Trouw, 22 juni 2013)

Bijna zeventig procent van de Amsterdamse studenten heeft wel eens xtc geslikt. Driekwart van deze pillenslikkers controleert de kwaliteit niet. (Xtc-pil ‘normaal’ bij student in A’dam, Het Parool, 20 november 2013)

Voor feestgangers die geen pil op hebben, zijn de slikkers een apart volk. Helemaal als ze je vanuit het niets komen omhelzen en vertellen dat je er mooi uitziet. Ze zweven op een andere golflengte en lijken op een andere planeet te dansen. Velen zijn herkenbaar aan de zonnebril op hun gezicht, maar vragen of iemand iets gebruikt is niet stoer. (En je neemt een pilletje, Algemeen Dagblad, 28 september 2013)

4.1.2 Transiviteit

Er is een aantal artikelen - bijvoorbeeld in de vorm van een reportage - waarin de beleving van de xtc-gebruiker centraal staat en waar deskundigen minder aan het woord komen. De manier waarop de deskundigen worden opgevoerd is bepalend. Zo wordt een deskundige regelmatig opgevoerd om het beschreven gedrag van een xtc-gebruiker te verklaren. De strekking van die artikelen is dat de auteur de lezer een indruk wil geven van de keuze, het gedrag en de gedachte van de xtc-gebruiker, maar toch wordt hier regelmatig een uitspraak van een deskundige tegenover gezet, waardoor die deskundige autoriteit krijgt.

"Als ik me vandaag laat vollopen met alcohol, is dat ook niet goed voor mijn lichaam. Dan kan ik net zo goed een pilletje slikken", zegt Suzanne (26), die bij een grote multinational werkt. [...] Maar is xtc eigenlijk wel te vergelijken met het drinken van alcohol? Dat hangt vooral af van het gebruik, de

persoon die het gebruikt en de omgeving, zegt Floor van Bakkum van verslavingskliniek Jellinek. "Het is in elk geval niet zo dat xtc gezonder is dan alcohol. Als jij je een avond lam zuipt, met een grote kater tot gevolg, of je neemt een half pilletje, dan kan het zijn dat dat laatste minder schadelijk is. Maar als je twee wijntjes drinkt op een avond, is het weer een heel ander verhaal." (Zin in een pilletje?, Trouw, 22 juni 2013)

"Op voorlichtingswebsites van het Trimbos Instituut en de Jellinek wordt jongeren op het hart gedrukt minstens zes weken drugsvrij te blijven na het slikken van xtc. Maar dat is moeilijk, geeft Jolijn toe. „Ik wil het niet elke week slikken, maar er zijn echt te veel leuke feestjes om zo lang te wachten. Dat herkent Ellen van Geffen, Hoofd Behandeling en verslavingspsycholoog bij Jellinek Jeugd. „Xtc is niet lichamelijk verslavend en het leidt ook niet tot een geestelijke verslaving. Maar ik zie wel een soort afhankelijkheid ontstaan. Jongeren vinden een feestje mét xtc leuker dan een feestje zonder. Toch heeft het regelmatig slikken van xtc vervelende gevolgen, stelt Van Geffen. [...]" (En je neemt een pilletje, Algemeen Dagblad, 28 september 2013)

Ondanks dat de xtc-gebruiker zo nu en dan wordt neergezet als hoofdpersoon in een artikel, krijgt hij vaak geen autoriteit en worden uitspraken regelmatig niet serieus genomen, ontkracht of gebagatelliseerd. Ook eindigen sommige artikelen die draaien om de beleving van de xtc-gebruiker met een (impliciet) advies van de auteur of een deskundige.

Een voorbeeld is het artikel 'En je neemt een pilletje' (Algemeen Dagblad, 28 september 2013). De auteur begint met:

"Xtc is in het uitgaansleven doodnormaal geworden. Makkelijk verkrijgbaar en je bent de hele avond verliefd. Verslag vanaf een festival." (En je neemt een pilletje, Algemeen Dagblad, 28 september 2013)

De lead impliceert dat het artikel een verslag van een festival is, maar dat is niet helemaal juist. Na de lead voert de auteur kort drie xtc-gebruikers op. Al snel gaat de auteur over in het opvoeren van deskundigen die iets over xtc-gebruik kunnen zeggen. Zo nu en dan komen de drie xtc-gebruikers terug in het verhaal, maar al snel worden ze weer onderbroken door een expert. Pas aan het eind van het artikel sluit de auteur af met de xtc-gebruikers. De drie xtc-gebruikers worden dus vooral als rode draad in het verhaal gebruikt, maar krijgen geen autoriteit. Dit verschijnsel is vaker terug te zien in het onderzochte materiaal.

Adviseren

Het geven van advies en tips komt in het institutionele discours regelmatig voor. Vaak gebeurt dit expliciet, doordat een deskundige een verklaring, advies, waarschuwing of informatie geeft over het gebruik van xtc. Maar het gebeurt ook dat de uitspraak van een xtc-gebruiker direct daarna wordt ontkracht. Hierdoor wordt de xtc-gebruiker als een onwetend iemand neergezet.

"Ik denk dat de schade aan je lichaam wel meevalt als je sporadisch gebruikt," zegt Leon [xtc-gebruiker]. Hersensonderzoeker Liesbeth Reneman van het AMC hoort dit argument vaker. "Tot vijftig pillen zien we geen verandering op de hersenscans, maar wel op een bepaalde geheugentaak. De meeste mensen stoppen voor die tijd al. Maar ik hoor wel van gebruikers dat ze de nadelen van xtc niet vinden opwegen tegen de voordelen." (Een pilletje is geen snoep, Het Parool, 23 november 2013)

Van der Gouwe [Trimbos Instituut] adviseert iedereen die een pil wil slikken deze van te voren bij een van de dertig drugstestpunten te laten controleren. En let tijdens een feest of festival goed op elkaar. Als iemand opeens een onverklaarbare koortsaanval krijgt, kan dat duiden op oververhitting. (Drugsles voor feestganger, Spits, 13 september 2013)

Nabben roept vooral de gebruiker op kritisch te blijven. "Vertrouw niet blind op je dealer, ook al is hij een vriend van je. Vraag altijd of het getest is, en hoeveel milligram MDMA erin zit. Neem geen genoeg met de opmerking dat je er wauw van wordt. (Dealen in de eigen vriendenkring, Het Parool, 10 september 2013)

Het beste dat je volgens Van der Gouwe [Trimbos Instituut] kunt doen, is helemaal geen pil slikken. Zeker in deze tijd, nu de markt zo van slag is. (Drugsles voor feestganger, Spits, 13 september 2013)

In een aantal artikelen is een ander soort vorm van advies geven te herkennen. Namelijk het impliciet geven van advies door de xtc-gebruiker zelf. In een artikel over een meisje (17) uit Eindhoven dat is overleden aan de gevolgen van de stof PMMA in de xtc-pil, zeggen leerlingen van haar school het volgende:

Mark Maas (19): "Ik kende het meisje niet persoonlijk, maar natuurlijk is het schrikken. Ik weet niet hoe het precies is gegaan, maar je moet echt heel voorzichtig zijn met xtc. Ik gebruik het zelf ook wel eens, maar koop het altijd bij dezelfde persoon zodat ik weet wat ik krijg." Stef Mastenbroek (20): "Vaak wordt een nieuw soort pil gewoon eerst getest op iemand in plaats van in een lab. Als het niet goed gaat, gooien ze de rest van die pillen weg. Dan is het gewoon 'shit happens'." Ook Stef is naar eigen zeggen voorzichtig met het gebruik van xtc. "Nooit meteen voluit gaan, altijd beginnen met een kwart of een halve tablet." Op Facebook wordt de laatste dagen door de leerlingen veel gepraat over xtc, vertelt de 18-jarige Esther van Helmont. "Er worden veel waarschuwend statusupdates gedeeld, bijvoorbeeld dat je altijd je pillen moet laten testen voordat je ze inneemt." (Leerlingen van Sint Lucas schrikken van dood schoolgenoot door xtc-pil, Wegener Nieuwsmedia, 7 juni 2013)

De kadertekst 'Veilig gebruik bestaat niet' bij het artikel 'De pillenparadox van de nieuwe generatie' (Sp!ts, 23 september 2013) is opmerkelijk. De auteur was (zo zegt hij zelf) van plan een handleiding 'veilig xtc gebruiken' bij het artikel te plaatsen.

Leuk voor in Sp!ts: een handleiding veilig xtc gebruiken. Althans, dat dachten wij. Bij het Trimbos Instituut waren ze minder enthousiast. Met klem raad ik je af dat te plaatsen, zegt onderzoeker Daan van der Gouwe. Veilig gebruik bestaat niet, en een dergelijke tekst wekt de indruk dat dat wel kan. Je kunt risico's beperken, maar niet uitsluiten, zeker niet in een tijd waarin de markt behoorlijk van slag is. (Kadertekst bij 'De pillenparadox van de nieuwe generatie', Sp!ts, 23 september 2013)

Opvallend aan de uitspraak van Daan van der Gouwe van het Trimbos Instituut is dat veilig gebruik niet bestaat, maar je de risico's wel kunt beperken. De auteur had er hier voor kunnen kiezen toch een aantal adviezen te plaatsen, maar kiest ervoor het verzoek van Daan van der Gouwe te volgen en het daarbij te laten. Hiermee geeft de auteur hem volledige autoriteit als het gaat om wie er wat over de risico's en gevaren van xtc mag zeggen. Daarnaast is het opmerkelijk dat Daan van der Gouwe in een aantal andere artikelen wel adviezen geeft.

4.1.3 Ethostechnieken

Het gebruik van ethostechnieken om de deskundigheid, welwillendheid en of eerlijkheid te benadrukken komt in het institutionele discours regelmatig voor. In de volgende paragraaf worden een aantal voorbeelden gegeven.

Autoriteit aanhalen

Een autoriteit aanhalen is de meest voorkomende ethostechniek in het institutionele discours. Wanneer de auteur van een krantenartikel bijvoorbeeld de resultaten uit een onderzoek presenteert, worden de uitkomsten verklaard door een deskundige.

Deze week presenteerde Folia Magazine, het tijdschrift van de UvA en HvA, in samenwerking met het Bongger Instituut voor criminologie een onder HvA-studenten. De uitkomsten waren opmerkelijk: bijna zeventig procent van de 540 ondervraagde studenten zei wel eens xtc te hebben gebruikt. Xtc-gebruik is genormaliseerd, concludeert Ton Nabben van het Bongger Instituut. Hij vergelijkt de drug met champagne. "Op gewone feestjes drink je wijn, bij speciale gelegenheden kies je bubbels. Zo werkt het met xtc ook. Op doordeweekse feestjes drink je een biertje, tijdens een festival kies je voor een pil." (Een pilletje is geen snoep, Het Parool, 23 november 2013)

Aangeven dat wat je zegt getest hebt

Een aantal krantenartikelen is geschreven vanuit de auteur zelf, die bijvoorbeeld test hoe makkelijk het is om xtc te kopen, maar ook door zelf naar een club of festival te gaan en het publiek te observeren. De auteur geeft hiermee aan dat het écht waar is wat hij opschrijft, omdat hij of zij het met eigen ogen heeft gezien en of ervaren. De auteur probeert hiermee zijn betrouwbaarheid te vergroten.

Wij vroegen deze avond achttien bezoekers naar hun xtc-gebruik, tien mannen en acht vrouwen tussen de 21 en de 33 jaar. [...] Wat blijkt: xtc gebruiken is heel normaal. [...] En de indruk van deze ene avond klopt. Olaf Boswijk, creatief directeur van Trouw, weet dat xtc graag gebruikt wordt in zijn club (Xtc is gewoon leuk, net als wiet, NRC Next, 22 november 2013)

Xtc is in het uitgaansleven doodnormaal geworden. Makkelijk verkrijgbaar en je bent de hele avond verliefd. Verslag vanaf een festival (En je neemt een pilletje, Algemeen Dagblad, 28 september 2013)

Eigen deskundigheid benadrukken

Het gebruik van vakjargon, zoals cijfers en details, is een manier om te verwijzen naar kennis, ervaring of opleiding. In het institutionele discours wordt dit regelmatig gedaan. Vaak zijn het de woorden van de auteur zelf en laat hij merken dat hij zijn research heeft gedaan en dat hij dus weet waarover hij praat. Maar het komt ook voor dat de auteur een deskundige citeert of laat reageren.

De dosering in xtc is sinds 2008 met de helft gestegen. Toen lag het gemiddelde op 80 milligram MDMA per pil, nu boven de 120. „Je hebt er pillen bij met wel 250 milligram", waarschuwt Van der Gouwe. „Bij de meeste mensen kunnen die leiden tot ernstige gezondheidsklachten." (Leidse is de zesde 'xtc-dode' sinds mei, HDC Media, 7 september 2013)

De extase van xtc? Het zit 'm in het goedje MDMA, kort voor 3,4-methyleendioxyamfetamine. De dosis

MDMA in pillen neemt toe, schrijven onderzoekers van de Universiteit van Amsterdam vandaag. Het Trimbos Instituut schrijft er binnenkort over in zijn Jaarbericht 2012. Tot een jaar of vijf geleden bevatte de gemiddelde xtc-pil 70 milligram MDMA. Nu zit in de gemiddelde pil 123 mg. En hoeveelheden als 200 en 300 mg komen geregeld voor, waarschuwt Trimbos. (Een nacht met xtc, NRC Next, 28 juni 2013)

[...] En de gevaren? „Als meisje van 50 kilo is het nog steeds niet slim om twee dubbeldekkers (xtc) te nemen van 200 mg. Het blijft natuurlijk een middel met risico's: hartritmestoornissen, maar vooral ook oververhitting en uitdroging. En daar zie je wel langzamerhand gevaarlijkere momenten ontstaan.” [Ton Nabben] (In de club zijn ze klaar met Gerard, NRC Next, 28 juni 2013)

Het gemeenschappelijke benadrukken

De ethostechniek *het gemeenschappelijke benadrukken* komt zowel impliciet als expliciet tot uiting. Impliciet omdat de auteur in de tekst bijvoorbeeld meerdere deskundigen vanuit dezelfde optiek iets over de kwestie laat zeggen. Expliciet omdat er soms gebruikt wordt gemaakt van een woord als ‘ook’ of aangeeft ‘daar is ... het mee eens’. Op die manier laat de auteur doorschemeren dat zij op eenzelfde wijze naar het ‘xtc-probleem’ kijken.

Trimbos, Lowlands én Jan Smeets van Pinkpop zien geen aanwijzingen dat er de laatste jaren minder drugs zou worden gebruikt op festivals. Integendeel: er melden zich op grote feesten steeds vaker mensen bij EHBO-posten met klachten door xtc. Dat komt onder meer doordat de pillen steeds zwaarder worden en er meer vervuilde pillen in omloop zijn (NRC Next, De dood van een Lowlandsbezoeker, 21 augustus 2013)

Ook Claudia Walraven, één van de organisatoren van het Amsterdamse festival Voltt, weet dat festivals er alles aan doen om xtc-gebruik te beperken. "We hebben beveiliging bij de deur die elke bezoeker controleert, een drugsvoorlichtingsbedrijf heeft een stand bij ons en er hangen posters tijdens het festival. Als we iemand zien gebruiken, wordt hij van het festival verwijderd. (Een pilletje is geen snoep, Het Parool, 23 november 2013)

4.1.4 Tekstgenres

Het genre opinie is een uitzondering vergeleken met de andere krantenartikelen. Het is in het institutionele discours de enige vorm waarin geen deskundigen worden opgevoerd. Ze komen wel aan bod, maar worden niet geciteerd. Ook wordt in de opinieartikelen of de ingezonden brieven een stuk luchtiger gesproken over het gebruik van xtc. De artikelen geven voornamelijk kritiek op het huidige drugsbeleid in Nederland en de manier waarop er in de media over de risico's en gevaren van xtc-gebruik wordt gesproken.

“En dat is precies waar het misgaat. Dat het drugsbeleid in Nederland ontzettend schijnheilig is, wisten we al. Maar waar dat bizarre gedoogbeleid nog relatief onschuldig is, vallen er door het hypocriete harddrugsbeleid daadwerkelijk slachtoffers. Mensen weten niet wat ze precies innemen, wat het met ze doet en hoe ze met bepaalde reacties moeten omgaan. Door dit hypocriete harddrugsbeleid zijn er in ieder geval al zes doden gevallen dit jaar - als het er niet meer zijn.” (Hálo, een xtc-pil is al sociaal geaccepteerd!, NRC Handelsblad, 2 november 2012)

“Dus bij deze een oproep aan de politiek om niet de focus op zeteltjeswinst bij ongeruste ouders te hebben, maar een keertje écht het beste voor te hebben met het volk. Met de jeugd. De toekomst. Eén keertje.” (Beter verboden pilletjes dan legale alcohol, Trouw, 28 december 2013)

“Wanneer jongeren alleen negatieve dingen over drugs horen, dan merken ze, naarmate ze meer ervaring krijgen en er meer van af weten, dat de informatie van de overheid niet klopt, en geloven ze niet meer wat ze van die zijde over drugs horen.” (Negatieve boodschap over drugs helpt niet, 18 juli 2013, NRC Handelsblad)

U stelt dat alle jongeren totaal van de kaart de illegale feesten vieren. Ik zie elk weekeinde jongeren die uit reguliere uitgaansgelegenheden komen, waggelend en kotsend van de alcohol. De ambulance moet vele malen vaker uitrukken voor jongeren met een acute alcoholvergiftiging dan voor jongeren die te veel xtc of andere harddrugs hebben gebruikt. (Beeld doet teknofeest geen recht, Het Parool, 24 januari 2013)

4.1.5 Het laatste woord

Het Trimbos Instituut heeft in het merendeel van de artikelen die gaan over de risico's en gevaren van xtc het laatste woord. Vaak bestaat dit laatste woord uit een advies en of waarschuwing naar xtc-gebruikers.

Trimbos roept gebruikers op extra voorzichtig te zijn met de populaire partydrug. Altijd van tevoren laten testen, is het devies. In Amsterdam kan dat op verschillende adressen. (Dealen in de eigen vriendenkring, Het Parool, 10 september 2013).

Hij [Raymond Niesink, Trimbos Instituut] adviseert dan ook om xtc überhaupt niet te slikken. En als je het dan toch doet, zorg dat je weet wat je slikt (Puber overlijdt na xtc-gebruik, De Telegraaf, 27 augustus 2013)

Het lijkt erop dat het Trimbos Instituut in het institutionele discours het monopolie heeft om iets te mogen zeggen over de risico's en gevaren van xtc-gebruik. Enerzijds omdat een medewerker van het Trimbos Instituut veelal het laatste woord krijgt en anderzijds omdat ze zichzelf presenteren als de organisatie die bepaalt wat goed of niet goed is. In de volgende alinea constateert Daan van der Gouwe dat jongeren xtc-gebruik bagatelliseren, evenals de jongerenafdeling van de VVD én dat jongeren op internetfora ook niet op de hoogte zijn van de risico's en gevaren. Dat zijn drie behoorlijke stellingen en de auteur van het artikel laat niemand (met een andere mening) hierop reageren. Dat zorgt ervoor dat het Trimbos Instituut opnieuw autoriteit krijgt.

Van der Gouwe maakt zich vooral zorgen omdat hij constateert dat veel jongeren het xtc-gebruik 'bagatelliseren'. Hij noemt als voorbeeld het voorstel van de Amsterdamse afdeling van de JOVD, de VVD-jongerenorganisatie. Die pleitte onlangs voor reguliere verkoop van xtc in Amsterdamse smartshops en coffeeshops. "Maar ook op internetfora zien we dat jongeren niet weten welke risico's aan xtc kleven.” (Waarschuwing voor sterkere xtc-pillen, Het Parool, 7 juni 2013)

4.2 Vernaculaire discours

In het non-institutionele discours wordt xtc-gebruik voornamelijk beschreven aan de hand van eigen ervaring of van een vriend of kennis. De discussiedeelnemers lijken geen deskundigen nodig te hebben voor tips en advies of om gebeurtenissen rondom xtc-gebruik te verklaren. Zij zien zichzelf én elkaar als deskundig. In het vernaculaire discours heerst de ideologie dat xtc-gebruik acceptabel is, zolang iemand maar op de hoogte is van de risico's en gevaren en verantwoord en bewust gebruikt. Met andere woorden: lees jezelf van te voren in en weet vooral wat je wel en niet moet doen wanneer je xtc gebruikt. De meeste forumdeelnemers zijn dan ook kritisch naar elkaar, de media en de onderzoeken die worden gedaan.

4.2.1 Referentiële strategieën

De deelnemers zien elkaar als gelijkgestemden. Zij geven advies en tips, vullen elkaar aan, evalueren nieuwsberichten en onderzoeken, spreken elkaar erop aan als een bewering niet klopt en stellen vragen. Op elk forum is een 'moderator' aanwezig die de gesprekken overziet en waar nodig ingrijpt.

Naming

Op de forums discussiëren de deelnemers met elkaar onder een schuilnaam en blijven op die manier anoniem. Dat ze hun echte naam (vaak) niet vermelden, is gebruikelijk op een forum. Het forum wordt gezien als een plek waar mensen anoniem met elkaar kunnen praten en hun ervaringen kunnen delen. De forumdeelnemers kunnen wel een profiel met daarin een tekst aanmaken. Dat profiel verschijnt onder elk bericht dat ze plaatsen en op die manier geven ze toch iets over zichzelf prijs.

Veryordinary: "Never give up on a dream because of the time it will take to accomplish it. The time will pass anyway." — Earl Nightingale. (discussie 2)

Radical: Did: Alcohol, Truffels (Psilocybe Atlantis, Cosmic Connectors), Wiet (brownie, thee), XTC, Herbal XTC (Lemon X), Caffeïne, Temazepam, 2C-B, Ritalin, N2O, 4-AcO-DMT, Ketamine, Oxazepam, Midazolam en Oxynorm (Maar 5mg...) (discussie 6)

Chevy: Shh, the melon, it is speaking to me.. (discussie 4)

Crocodil: I saw every eye as I walked down the aisle. It looked like a thousand eyes were staring right at me saying, 'Who is this young punk?' (discussie 8)

Daarnaast staat in de profielen van DrugsForum.info het aantal berichten dat iemand heeft geplaatst en aan de hand daarvan krijgt iemand een naam: 'Newbie', 'Experimenterende gebruiker', 'Bewuste gebruiker', 'Badass Junkie' of 'Dealer'. Andere forumdeelnemers weten daardoor hoe actief iemand op een forum is en hierdoor kan iemand autoriteit genereren. Toch wordt hier in de discussies niet op ingegaan en daardoor waarschijnlijk ook niet als belangrijk ervaren. Op Scholieren.com kiezen de forumdeelnemers alleen een naam en verschijnt daarbij het aantal berichten dat iemand heeft geplaatst. Daarnaast is het voor discussianten op beide forums mogelijk een foto of een ondertekening (bijvoorbeeld een regel uit een songtekst) aan het profiel toe te voegen.

Wij en zij: othering

Othering komt in het vernaculaire discours op twee manieren tot uiting. Ten eerste de media, die regelmatig worden afgedaan als onbetrouwbaar.

Einstein: *“Ah, het zoveelste statistisch wazige onderzoek dus Mja, je mag eigenlijk ook niet verwachten van één onderzoek dat het dit soort conclusies op een stellige manier kan vastpinnen, al wordt dat in de pers wel vaak (bijna altijd) zo gepresenteerd.”* (discussie 5)

Maar de media worden ook gebruikt als informatiebron:

Franx: *Los van het leed voor de betrokkenen is het nog maar zwaar de vraag of het causale verband tussen het overlijden en het gebruik van MDMA kan worden aangetoond.*

Zo staat in de Telegraaf van 6 juni te lezen:

“De dood van een 17-jarige meisje uit Eindhoven afgelopen weekeinde is vermoedelijk veroorzaakt door xtc met een hoge dosering.” Enkele alinea's verder staat in hetzelfde bericht: “De politie gaat er niet van uit dat xtc vervuild was, maar kan evenmin zeggen dat het ligt aan sterke dosering.” (discussie 1)

MarkSchoones: Omroep Brabant bericht nu over de pillen die het meisje gehad zou hebben. Novadic Kentron zou de pillen van het meisje hebben getest. Ze spreken van een gemiddelde van 120 tot 130 mg. Artikel: [http://www.omroepbrabant.nl/?news/19471 ... illen.aspx](http://www.omroepbrabant.nl/?news/19471...illen.aspx) (discussie 1)

Ten tweede gaat het in de forumdiscussies regelmatig over 16-jarigen. Discussianten vinden het over het algemeen niet erg dat 16-jarigen xtc gebruiken, maar wanneer het in een discussie gaat over *onverantwoord* xtc-gebruik, worden deze tieners er regelmatig bijgehaald als voorbeeld.

Partypipo: *„Heb ongeveer 2 weken geleden op een hardstyle avond in een lokaal mini zaaltje een paar 16 jarigen een paar keer water gevoerd. Was achterlijk warm daarbinnen zonder drugs en zag ze al uren niks drinken. Eentje had naar eigen zeggen 2 defqons op, dus als daar nog geen nepperds van zijn toch wel 300mg mdma, en dan niet zelf drinken kopen. Zulke dingen is vragen om problemen. Uitgaan en je klem zuipen is te duur voor de jeugd van tegenwoordig.”* (discussie 1)

4.2.2 Transiviteit

Transiviteit, de relatie tussen verschillende personen, krijgt in forumdiscussies anders vorm dan in de krantenartikelen. De deelnemers aan de discussies over xtc zien elkaar veelal als gelijken. Ze geven elkaar advies én vragen elkaar om advies. Daarnaast waarschuwen ze elkaar als er bijvoorbeeld slechte xtc-pillen op de markt zijn of als iemand zich in hun ogen *onverantwoord* gedraagt.

Advies vragen en geven

Het geven van advies gebeurt zowel impliciet als expliciet. Vaak wordt er door een forumdeelnemer om advies gevraagd. Hij of zij legt een kwestie voor en hoopt dat andere forumdeelnemers daarbij kunnen helpen. Het valt op dat er veel discussies zijn die worden gestart door iemand die voor het eerst xtc wil gaan gebruiken.

Prospect: „Aanstaande 2 juni ben ik van plan voor de eerste keer een XTC pil te slikken, op een festival. Ja 16 is vrij jong, dat weet ik.” (discussie 8)

Vervolgens stelt deze forumdeelnemer een aantal vragen:

Prospect: „Ik begin uiteraard eerst met een halfje aangezien het m'n eerste keer is, maar nu vraag ik me af wanneer ik weet dat ik de andere helft erbij kan slikken? Het feest duurt overigens 12 uur lang, van 12:00 tot 00:00, heb ik dan genoeg aan 1 pil, of kan ik er 'voor de zekerheid' beter 2 meenemen, voor het geval eentje niet aanslaat? En hoe weet ik of mijn pil veilig is? Ik weet dat je ze kunt laten testen, maar waar kan ik dit laten doen/kan dit ook op sommige festivals? Verder ben ik eigenlijk wel een beetje bang voor de 'day-after', ik hoor nl. verhalen over kapotgebeten wangen/tongen etc. Is hier iets tegen te doen? En wat voor bijwerkingen kunnen er verder nog optreden? Bij voorbaad dank voor reacties EDIT: Oja, nog een vraagje, kun je pillen laten testen op je 16e?” (discussie 8)

Mark52 (als reactie op Prospect): “Zeker geen alcohol en XTC combineren. Dat is vragen om problemen. Ik zou verder nog aanraden om veel water te drinken om uitdroging te voorkomen en kauwgom te kauwen voordat je de pil neemt, zodat je niet je wangen en/of tanden kapot gaat bijten.” (discussie 8)

Prospect: Hoe reageer je overigens als je in een auto zit? We moeten maybe met één van onze ouders mee terug rijden, en ik wil liever niet dat ze weten dat ik geslikt heb aangezien ze hier niet zo blij mee zullen zijn wss haha. (discussie 8)

Onbekend (als reactie op Prospect): En als je niet wilt dat je ouders het zien, stop ruim van te voren! Als je 2,5 pil neemt de eerste keer reken maar dat dat aan je te zien is. (discussie 8)

De meeste discussiedeelnemers zijn open en eerlijk naar elkaar als ze problemen ervaren met het gebruik van xtc. In sommige gevallen geven ze toe zich niet houden aan de ‘normen’ van verantwoord xtc-gebruik.

Ifuckedup: „Ik heb enkele vragen i.v.m xtc, mdma ik heb deze stof misbruikt daar ben ik me bewust van ik heb ongeveer al 20 keer xtc gedaan, zonder tussenstops van 3maand. Nu ondervind ik enkele problemen en mijn vraag is of dit van xtc komt. Als er mensen tegen mij praten en het word mij wat te persoonlijk heb ik het gevoel dat mijn hoofd volledig begint te trillen, van links naar rechts ik weet niet of dit daadwerkelijk zo is maar het gevoel is er wel en ik schaam mij daar wel voor.” (discussie 10)

In plaats dat hij of zij direct voor onverantwoorde gebruiker wordt uitgemaakt, gaan de discussiedeelnemers samen op zoek naar een oplossing of oorzaak. Ze zijn wel kritisch naar degene die het topic is gestart. Tijdens de discussie vertelt ‘Ifuckedup’ dat hij zo bezorgd is over zijn klachten, omdat zijn vriend vorige week is overleden aan een overdosis. Die vriend had dezelfde xtc-pillen gebruikt als hij. Opmerkelijk is dat

forumdeelnemers zichzelf niet altijd als dé deskundige op het gebied van xtc presenteren. Zodra ze het idee hebben dat iemand serieuze problemen heeft, verwijzen ze hem door naar bijvoorbeeld de huisarts.

Druks: „Het lijkt me wel dat je jezelf schade hebt gedaan met je MDMA misbruik. Praat eens met je (huis)arts over deze klachten. Die kan je vast verder helpen. Waarschijnlijk zullen een deel van de klachten over tijd verdwijnen. Jammer dat jij en je vrienden eerst zwaar over de grens moesten gaan. Ik zou ff lange tijd van de pillen afblijven. Sterkte en succes.” (discussie 10)

Prototype: „Je bent er nog goed vanaf gekomen man. Als je net als je vriend 8 pillen hebt genomen dat vind ik het echt niet gek dat je er nu klachten aan over hebt gehouden. Je snapt zelf toch ook wel dat 8 pillen een flinke overdosering is? En zet je er maar overheen dat je je huisarts niet vertrouwt, red wat er nog te redden valt.” (discussie 10)

Druks: „Laten we een wat vriendelijkere toon aanhouden. Deze jongeman heeft echt wel door dat hij niet goed bezig is geweest en heeft al genoeg narigheid aan zijn hoofd.” (discussie 10)

Wanneer een discussiedeelnemer zijn of haar ervaring met xtc met andere forumdeelnemers deelt, wordt dit op prijs gesteld. Aan de hand van iemands ervaring en eventuele vragen, geven ze elkaar ook advies.

Takeru: “Zoals jullie al kunnen lezen, ben ik een man van bijna 30 die afgelopen zomer voor het eerst aan de "snoep" gegaan ben zoals mijn vrienden het noemen. Omdat het bij de meeste van mijn vrienden niet bespreekbaar is, dacht ik "kom ik word lid van dit forum om toch mijn verhaal eens kwijt te kunnen. Ik merk dat ik er behoefte aan heb om met mensen het te delen. [...]” (discussie 7)

Een aantal antwoorden van discussiedeelnemers:

Drunks: “Leuk report verder! Wat mij betreft is experimenten met drugs niet gerelateerd tot een bepaalde leeftijd. Experimenteer er lekker op los zou ik zeggen! (maar be safe)” (discussie 7)

Basshoven: “Het is wel aan te raden om, als je je gezondheid in stand wil houden, dat je een 3 maanden lange pauze inlast tussen gebruik. Op die manier blijft het ook nog iets speciaals” (discussie 7).

Forumdeelnemers houden elkaar in de gaten en zijn kritisch als het gaat om geven van advies aan elkaar. Het gebeurt ook dat een discussiant het niet eens is met het advies van een ander en laat dit dan ook weten.

On_efil: Citaat: ‘Wouter567 schreef: Een halve ga je maar 2 uur op en je bent er echt niet brak van. Neem lekker een hele (2x halve) want je gaat achteraf spijt krijgen dat je maar een halve hebt!’ Domste advies ooit. (discussie 4)

Waarschuwen

Ook wordt er regelmatig gewaarschuwd wanneer er vervuilde of hoog gedoseerde xtc in de omloop is. In de discussies heerst de opvatting dat de forumdeelnemers elkaar helpen en op die manier verantwoord drugsgebruik in de hand houden.

Prospect: “Ik wil iedereen even waarschuwen voor de vele hoog gedoseerde (180+ mg) en vervuilde xtc pillen die op het moment in de omloop zijn. Kort geleden is een meisje in de 013 in Tilburg overleden, de doodsoorzaak is vermoedelijk een xtc pil. Een jongen uit haar groepje werd onwel en werd naar het ziekenhuis gebracht.[...]” (discussie 3)

4.2.3 Ethostechnieken

In de forumdiscussies wordt veel gebruik gemaakt van ethostechnieken om de eigen deskundigheid en betrouwbaarheid te vergroten. De discussianten zien zichzelf als deskundigen op het gebied van xtc-gebruik en vertellen regelmatig verhalen over hun ervaring met de drug.

Eigen deskundigheid benadrukken

De eigen deskundigheid kan iemand benadrukken door bijvoorbeeld te verwijzen naar kennis, ervaring en opleiding. Verwijzen gebeurt in het vernaculaire discours zowel impliciet als expliciet. Soms benoemt een discussiant dat hij of zij uit eigen ervaring spreekt.

Zamorak: *Paar pilsjes (2-3) maakt opzich niet uit, dan ben je (mijn ervaring) minder gespannen van het innemen, want de eerste keer weet je natuurlijk niet wat je moet verwachten.* (discussie 4)

aniN: *Half pilletje merk je vrijwel weinig van hoor (eigen ervaring) ook toen ik begon met XTC (begon zelf met 2 pilletjes) voelde het de dag erna net alsof je net iets tekort geslapen hebt. Gewoon een blikje energie drank drinken en de dag langzaam doorkomen.* (discussie 4)

Maar het gebeurt ook dat de discussiant een uitspraak presenteert als feit, norm of regel. Als een algemene consensus onder xtc-gebruikers.

Chevy: *De 3-maandenregel is inderdaad eigenlijk het minimum voor 'optimaal' gebruik, dwz met de minste hersenschade en dat soort nare dingen. Bij kortere tussenpozen merk je zelf misschien weinig verschil maar dat maakt het wel degelijk.* (discussie 4)

Een andere manier om zichzelf als deskundig te presenteren is het gebruik van vakjargon. Denk hierbij aan de hoeveelheid milligram van de werkende stof mdma in xtc, lichaamsgewicht versus de hoeveelheid xtc. Door vakjargon te gebruiken, presenteert een forumdeelnemer zichzelf als degene met kennis op het gebied van xtc-gebruik.

Zomarak: “Ze zijn gemiddeld 190 (160-205), wat nog steeds een zeer hoge, goede dosis is. Ik weet niet hoeveel je weegt, maar als je denkt dat de domino 290mg bevat, en je pakt een halve wil dat dus zeggen dat jij 97kg weegt (Niet dat, dat niet zou kunnen). Want een half was volgens jou 145mg, en je mag maar maximaal 1,5mg mdma per lichaamsgewicht. Erg fout gedacht, let op met die hoge doseringen. Ook al had je in dit geval ongeveer 95mg op, je dacht dat je 145 op had. Wat dan weer een erg hoge dosering is. Less is more! En hou je vooral ook aan 2 / 3 maanden pauze, zo haal je het meeste plezier uit XTC. Ik heb ook wel is 2 weken achter elkaar gedaan, maar doe dit gewoon niet. De tweede keer zal minder zijn, en je beschadigd je serotonie receptoren extra. Als je dit veel doet, kan het zelf zijn dat je receptoren permanent beschadigd zijn, waardoor het 'love' gevoel van xtc dus voor altijd kan verdwijnen. Erg jammer dus! Let ermee op.” (discussie 3).

Dat een forumdeelnemer zich op die manier deskundig probeert te presenteren, wil niet altijd zeggen dat hem dat ook lukt. De discussiedeelnemers blijven kritisch naar elkaar. Zie hieronder de reactie van een andere discussiant.

Huntingyade: En hoe weet je zo zeker dat het bullshit is dat de pillen van MarcWeller 290 mg waren ? misschien heeft hij ze wel laten testen en is dat de uitkomst. zoals jij hopelijk toch wel weet moet je een pil niet op uiterlijk vertrouwen. en waar haal je vandaan dat je maar 1,5 mg/kg mag hebben van MDMA? (discussie 3)

De discussiedeelnemers vallen elkaar ook bij als ze het ergens wel of niet mee eens zijn.

Prospect (als reactie op Huntingyade): Ik ken die domino's niet, maar dat jouw domino's misschien niet 290mg zijn, wil niet zeggen dat die van MarcWeller dat ook niet zijn Zoals huntingyade al zegt, vertrouw een pil niet op uiterlijk. Per provincie kan er heel veel verschil in zitten, en sowieso komen er van goede klappers imitatiepillen op de markt. @Huntingyade: 1,5 à 2 mg/kg is de 'aanbevolen' maximale hoeveelheid om de schade zoveel mogelijk beperkt te houden en het effect de keren erop maximaal te houden. (discussie 3)

Het gemeenschappelijke benadrukken

Het gemeenschappelijke benadrukken komt in de forumdiscussies voornamelijk tot uiting door een andere discussiant bij te vallen of aan te vullen. In sommige gevallen is dat een gedeeld advies, maar het komt ook voor dat iemand zegt hetzelfde meegemaakt te hebben.

JongGeleerd: Fijn dat er niets negatiefs aan was en zoals supergabbur zegt: Wacht nu 3 maanden voordat je het weer doet. (discussie 7)

Supergabbur: [citeren van Takeru in post] Voorbeeld was dat ik naar een meisje toe liep om te zeggen hoe mooi ik haar wel niet vond en dat ze prachtige ogen had. Dat durf ik nuchter helemaal niet En wildvreemde mensen om knuffels vragen en zo. [bevestiging Supergabbur]: Haha, ja dat doe ik ook standaard op xtc, vind het daarom ook zo'n fijn spul om te doen op feesten waar het geaccepteerd wordt. Dat je andere gebruikers opeens ook heel snel leert herkennen klinkt ook bekend. (discussie 7)

Eerlijkheid benadrukken

Door eerlijk naar elkaar te zijn en niet 'stoer' te doen (ook al gebeurt dit weleens) proberen de forumdeelnemers verantwoord xtc-gebruik in de hand te houden. De discussianten zitten immers op het forum om met elkaar te praten over drugsgebruik en willen elkaar helpen. Zo nu en dan geven ze aan dat ze iets niet weten of dat ze het moeilijk vinden om tijdens het gebruik van xtc niet overmoedig te raken. Juist door die eerlijkheid te benadrukken, zetten ze zichzelf neer als betrouwbaar.

YYY: [...] Er is dus onrust over de toenemende sterkte in xtc pillen. Ik wist niet dat er zo veel slechte pillen in omloop waren, want meestal zat ik de afgelopen jaren rond de 180 - 220 mg per pil. (discussie 1)

oma: En pas op dat je niet teveel neemt. Ik vind het altijd erg moeilijk om te stoppen als ik eenmaal bezig ben. Ik heb vaak de fout gemaakt om bij te slikken als het uit begon te werken en mijn ervaring is

dat je er dan alleen nog maar raarder van wordt. Ik heb bijvoorbeeld een keer gehad dat ik mensen niet meer kon verstaan, als ze tegen mij aan het praten waren dan hoorde ik alleen maar "ggrrllmmmmgrrbbll", ook heb ik weleens gehad dat ik af en toe weg viel, bijvoorbeeld door felle lampen. (discussie 8)

4.2.4 Instituties

In forumdiscussies wordt weinig waarde toegekend aan institutionele bronnen als nieuwsmedia, onderzoeksinstituten en deskundigen. Wanneer ze wel naar media refereren, is dit omdat er bijvoorbeeld iemand is overleden aan xtc-gebruik en de media hierover berichten. De discussiedeelnemers zien de media eerder als aanleiding voor een discussie. Ook worden media lang niet altijd serieus genomen. Dit kan ook gezien worden als de ethostechniek *een gezamenlijke tegenstander zwartmaken*. Het effect hiervan is dat de forumdeelnemers aan elkaar laten merken dat ze het beste met elkaar voor hebben en zij zelf wel weten hoe het echt zit.

Paradijsvogel: „Zucht, net weer in het nieuws: ‘XTC is levensgevaarlijk’. Dat trekt natuurlijk meer kijkers dan: ‘Sommige mensen kunnen niet verstandig met drugs omgaan’. Het is natuurlijk erg tragisch, maar die hele hetze die er nu komt tegen MDMA is natuurlijk ook weer overdreven.” (discussie 1)

Hamukun (als reactie op Paradijsvogel): „Pff, inderdaad. Plus dat er ook af en toe mensen doodgaan van paracetamol, maar dat is niet interessant dus komt niet in het nieuws.” (discussie 1)

NiandraLares: Interessant stuk, maar ben even het oorspronkelijke artikel door gaan lezen omdat er nog wel eens ea niet klopt op sites als nu.nl... (discussie 5)

Over resultaten uit onderzoeken worden zo nu en dan gepraat, maar ook hier geldt – net als bij nieuwsmedia – dat het vaak fungeert als aanleiding en de discussiedeelnemers vervolgens met elkaar en met hun eigen kennis op het onderwerp doorgaan.

Shaggy4mod: “AMSTERDAM - Bij nieuwe ecstasy gebruikers gaat het korte termijn geheugen slechter functioneren. Dit concluderen Duitse onderzoekers donderdag in het tijdschrift Addiction.[...]” (discussie 5)

Koekwaus: “Iedere gebruiker van xtc is een recreatieve gebruiker daar het niet lichamelijk verslavend is en niet wordt gebruikt om te werken. Volgens mij is dit onderzoek niets nieuws alleen is het een gemiste kans om niet een follow up studie te doen naar de effecten op.” (discussie 5)

Ook hier geldt: de forumdeelnemers zijn kritisch en een onderzoek wordt regelmatig in twijfel getrokken. De discussianten koppelen de onderzoeksresultaten aan hun eigen ervaring en kennis en bepalen aan de hand daarvan of de resultaten wel of niet overeen komen met hoe zij het ervaren.

Dione (als reactie op Koekwaus): “Je hoeft niet lichamelijk afhankelijk te zijn om een ernstig probleem te hebben met een stof. Als jij bijvoorbeeld niet meer uit kunt gaan zonder xtc te gebruiken of als je

bijvoorbeeld je school of werk of niet/minder gebruikende vrienden gaat verwaarlozen omdat je te veel bezig bent met drugs, dan kun je echt niet meer spreken van recreatief gebruik." (discussie 5)

Einstein: Ah, het zoveelste statistisch wazige onderzoek dus Mja, je mag eigenlijk ook niet verwachten van één onderzoek dat het dit soort conclusies op een stellige manier kan vastpinnen, al wordt dat in de pers wel vaak (bijna altijd) zo gepresenteerd. (discussie 5)

Bij deze bevinding moet wel een kanttekening worden gemaakt. Het is niet zo dat nieuwsmedia en of onderzoeksresultaten nooit serieus worden genomen of dat er altijd kritisch op in wordt gegaan door forumdeelnemers. Een nieuwsbericht wordt door een discussiedeelnemer af en toe ook gebruikt om bijvoorbeeld aan te geven dat er op het forum niet te snel conclusies moeten worden getrokken.

FranX: Los van het leed voor de betrokkenen is het nog maar zwaar de vraag of het causale verband tussen het overlijden en het gebruik van MDMA kan worden aangetoond. Zo staat in de Telegraaf van 6 juni te lezen: "De dood van een 17-jarige meisje uit Eindhoven afgelopen weekeinde is vermoedelijk veroorzaakt door xtc met een hoge dosering." Enkele alinea's verder staat in hetzelfde bericht: "De politie gaat er niet van uit dat xtc vervuild was, maar kan evenmin zeggen dat het ligt aan sterke dosering." (discussie 1)

4.3 Samenvatting

In zowel het vernaculaire als het institutionele discours zijn de teksteigenschappen uit de theorie (§ 2.5) terug te vinden. Binnen het vernaculaire discours wordt veel gebruik gemaakt van ethostechnieken. In het institutionele discours zijn voornamelijk eigenschappen als referentiële strategieën en transiviteit te herkennen. Dit kan verklaard worden aan de hand van de tekstvorm. In forumdiscussies spreekt een persoon vanuit zichzelf, een artikel wordt geschreven door een auteur die (vaak) meerdere personen aan het woord laat en hierdoor ontstaan bepaalde verhoudingen. In bijna alle krantenartikelen komt er een expert aan te pas om xtc-gebruik te verklaren. In het vernaculaire discours zijn deze experts niet belangrijk. De discussiedeelnemers behandelen elkaar namelijk als de experts, zij zijn de ervaringsdeskundigen.

In het institutionele discours krijgen de deskundigen het morele gelijk aan hun kant, in het vernaculaire discours de xtc-gebruikers. In de krantenartikelen zijn experts nodig om de risico's en gevaren van xtc-gebruik te verklaren. De xtc-gebruikers kunnen blijkbaar niet voor zichzelf spreken. Maar andersom geldt het ook. In het vernaculaire discours zijn het de forumdeelnemers die zichzelf zien als de personen die iets over xtc-gebruik kunnen zeggen. Ze hechten over het algemeen geen waarde aan deskundigen. Opmerkelijk is dat er in het institutionele discours wordt gesproken van een xtc-probleem. In het vernaculaire is dat niet aan de orde; daar gaat het over verantwoord gebruiken. Dit geeft weer dat er een contrast bestaat over hoe er over risico's en gevaren van xtc wordt gesproken door instituties en non-instituties.

5. Conclusie

De hoofdvraag ‘Hoe wordt autoriteit - als het gaat om de risico’s en gevaren van xtc - geconstrueerd in nieuwsmedia en op het vernaculaire web?’ kan beantwoord worden aan de hand van de resultaten uit de discoursanalyse (hoofdstuk 4).

Dit hoofdstuk behandelt eerst de teksteigenschappen (§ 2.5) die autoriteit construeren in het vernaculaire en institutionele discours. Daarna worden de resultaten uit beide discourses in een bredere context geplaatst en vergeleken met de behandelde theorieën uit hoofdstuk 2.

5.1 De constructie van autoriteit in het xtc-discours

Kort gezegd hebben deskundigen, instituties en beleidsmakers autoriteit in het institutionele discours. Zij zijn de rode draad in de artikelen en mogen iets over de kwestie zeggen. Binnen het vernaculaire discours hebben forumdeelnemers, de ervaringsdeskundigen, autoriteit.

Referentiële strategieën

De bevinding dat de keuze voor referentiële strategieën (§ 2.5.2) wordt gekarakteriseerd door *positive self-presentation* en *negative other-presentation*, ofwel *othering*, is te herkennen in het xtc-discours. In het institutionele discours worden xtc-gebruikers over het algemeen neergezet als de *outsiders*, de jongeren die onverantwoord of op zijn minst onwetend bezig zijn. Wanneer een xtc-gebruiker iets zegt, wordt daar in veel gevallen door een deskundige op gereageerd. Die spreekt een uitspraak tegen of dikt het juist aan. Ook door het gebruik van woorden als *roekeloze jongeren*, wordt de lezer verondersteld dat hij de xtc-gebruiker niet serieus moet nemen. De deskundigen worden in dit discours juist neergezet als *insiders*, de personen die iets over de kwestie mogen zeggen. Een institutie als het Trimbos Instituut heeft in de meeste gevallen dan ook het laatste woord. In het vernaculaire discours zijn de rollen omgedraaid. Forumdeelnemers zien zichzelf als de *insiders*, de ervaringsdeskundigen en media als *outsiders*, die meestal geen idee hebben waarover ze praten.

De referentiële strategie *naming* (§ 2.5.2) komt in de discourses op twee manieren tot uiting. In het institutionele discours worden namen van xtc-gebruikers regelmatig gefingeerd en de auteur van een artikel benoemt dit ook. Deskundigen daarentegen worden wel altijd met naam en functie benoemd. De auteur van een krantenartikel lijkt hiermee maar één doel te hebben: die persoon als deskundig neerzetten en dus krijgt hij of zij autoriteit. In het vernaculaire discours maken forumdeelnemers zelf een profiel aan en discussiëren ze onder een zelfgekozen naam met elkaar. De constructie van autoriteit door middel van *naming* komt op forums dus tot uiting door het profiel dat forumdeelnemers zelf vormgeven. Een duidelijk contrast tussen het institutionele en het vernaculaire discours is dat in het institutionele discours de journalist bepaalt hoe een xtc-gebruiker wordt omschreven, op het vernaculaire web hebben de xtc-gebruikers dat zelf in de hand.

Transiviteit

De belangrijkste vraag bij transitiviteit (§ 2.5.3) is: wie (of wat) doet wat met wie (of wat)? Met andere

woorden: hoe komt de relatie tussen de opgevoerde personen tot uiting. In het institutionele discours komt transiviteit zowel impliciet als expliciet voor. Soms worden er werkwoorden als *adviseren* en *waarschuwen* gebruikt, maar het komt ook voor dat er impliciet een advies of waarschuwing in een uitspraak van een deskundige schuilt. In het institutionele discours zijn het meestal deskundigen die waarschuwen of adviseren. Doordat zij degene zijn die dat mogen doen, geeft de auteur van het krantenartikel hen autoriteit, want de deskundige marginaliseert op die manier de mening van de xtc-gebruiker. Daarnaast veronderstelt de tekst hierdoor dat de lezer en of xtc-gebruiker advies nodig heeft. Binnen het vernaculaire discours worden ook adviezen gegeven, alleen doen de forumdeelnemers dit aan elkaar. Ze behandelen elkaar als gelijkgestemden en er is geen hiërarchie, want iedereen mag een ander adviseren en waarschuwen. Dit wordt zelfs op prijs gesteld.

Ethostechnieken

Zowel in het institutionele als het vernaculaire discours zijn meerdere ethostechnieken (§ 2.5.1) te herkennen. Er wordt voornamelijk gebruik gemaakt van technieken die te maken hebben met deskundigheid. In het institutionele discours is het *aanhalen van een autoriteit* zoals drugsonderzoekers, medici en politici een veelvoorkomende techniek, want in elk krantenartikel komt er minimaal één deskundige aan het woord. Daarnaast komen de technieken *aangeven dat wat je zegt getest hebt* en *eigen deskundigheid benadrukken* regelmatig voor. Deze technieken komen onder meer tot uiting door het gebruik van vakjargon en resultaten uit onderzoeken. De auteur van een krantenartikel verwerkt deze informatie in eigen woorden of citeert een expert. Op die manier presenteert de auteur zichzelf of de experts als betrouwbaar en deskundig.

Een gezamenlijke tegenstander zwart maken is in het vernaculaire discours terug te vinden. De discussianten zien elkaar als gelijkgestemden en *outsiders* zoals media als niet-deskundigen, omdat zij de ervaring met xtc-gebruik niet hebben. Deze techniek zorgt ervoor dat de discussianten aan elkaar laten merken dat ze het beste met elkaar voor hebben en dat zij de ervaringsdeskundigen zijn op het gebied van xtc-gebruik en elkaar dus mogen adviseren en waarschuwen. De overige ethostechnieken (eigen deskundigheid, het gemeenschappelijke en eerlijkheid benadrukken) sluiten hierbij aan. De forumdeelnemers hebben met het praten over xtc-gebruik een gezamenlijk doel: xtc zo verantwoord mogelijk gebruiken.

5.2 Vernaculair vs. institutioneel

In zowel de forumdiscussies (vernaculaire discours) als in de krantenartikelen (institutionele discours) wordt gesproken over de risico's en gevaren van xtc, alleen de manier waarop staat in contrast met elkaar. Het is een verschijnsel dat Beck (1986) en Giddens (1991) al benoemden. In de moderne wereld, de risicosamenleving, zijn het zowel experts als 'leken' die risico's definiëren. Ondanks dat risico's over het algemeen door deskundigen worden vastgesteld, kunnen 'leken' op het vernaculaire web (Howard, 2008) hun mening uiten en ervaringen uitwisselen. En juist door het verminderde vertrouwen in experts, is het vernaculaire web een plek waar burgers hun eigen expertise creëren.

Xtc-gebruik acceptabel of een probleem?

Forumdeelnemers en nieuwsmedia hebben verschillende uitgangspunten wat betreft de risico's van xtc-gebruik. Forumdeelnemers binnen het vernaculaire discours hebben niet het doel mensen van het gebruik van xtc af te houden, maar om met elkaar te praten over de risico's en gevaren van de drug en op die manier

verantwoord gebruik in de hand te houden. In het vernaculaire discours heerst de ideologie dat xtc-gebruik acceptabel is, zolang iemand maar op de hoogte is van de risico's en gevaren en verantwoord en bewust gebruikt. Ze zijn kritisch naar elkaar, resultaten uit onderzoeken en de media. Deze bevinding sluit aan bij de conclusie van Tackett-Gibson (2008), namelijk dat forumdeelnemers zich bewust zijn van risico's en gevaren van drugsgebruik, maar dat ze denken die te kunnen beperken door de drug verantwoord te gebruiken en ervaringen met elkaar te delen. Het gaat er niet om of de kennis die ze hebben juist is, maar om hun *perceptie* van de risico's en gevaren van xtc-gebruik (Richardson, 2007). Ideologie hangt namelijk samen met wie *wat* mag zeggen en dus autoriteit krijgt. In het vernaculaire discours zijn dat de xtc-gebruikers die met elkaar discussiëren. In het institutionele discours heerst juist de overtuiging dat xtc-gebruik een maatschappelijk probleem is dat moet worden aangepakt. Nieuwsmedia proberen het probleem te duiden aan de hand van experts die iets kunnen zeggen over de risico's en gevaren en dat doen ze veelal met oog op beleid, namelijk het aanpakken van het 'xtc-probleem'. Hiermee wordt de perceptie op de risico's en gevaren van xtc-gebruik uitvergroot. Dit sluit aan bij de theorie over risicoamplificatie van Vasterman et al. (2008) dat nieuwsmedia human-interest verhalen over bijvoorbeeld slachtoffers uitvergrooten en wetenschappelijk bewijs bagatelliseren. In het institutionele discours is aandacht voor slachtoffers (de mensen die zijn overleden aan de gevolgen van xtc-gebruik), hoe dat heeft kunnen gebeuren en hoe dat voorkomen had kunnen worden. Er is echter weinig aandacht voor de grote groep xtc-gebruikers bij wie het niet verkeerd afloopt. Op die manier wordt het 'xtc-probleem' groter gemaakt, omdat de focus voornamelijk ligt op het gevaar van de drug in plaats van op bijvoorbeeld recreatief xtc-gebruik.

Risicoperceptie op xtc

De uitgangspunten van het institutionele en vernaculaire discours verschillen dus van elkaar in de manier waarop er naar de risico's van xtc-gebruik wordt gekeken. Ook dit sluit aan bij de theorie van Vasterman, Scholten en Ruigrok (2008). In het institutionele discours wordt op een meer technische manier naar de risico's van xtc-gebruik gekeken. Dat betekent dat naar risico's wordt gekeken op het niveau van de algemene bevolking: xtc-gebruik is een maatschappelijk probleem. Door het xtc-probleem te duiden aan de hand van deskundigen en resultaten uit onderzoeken, krijgt die risicoperceptie vorm. In het vernaculaire discours wordt naar risico's gekeken op een meer intuïtieve manier. De forumdeelnemers kijken naar risico's op individueel niveau en doen dit aan de hand van hun eigen kennis en ervaring. Die risicoperceptie is onlosmakelijk verbonden met autoriteit, omdat autoriteit onder meer tot uiting komt door *wie* iets over de risico's en gevaren van xtc-gebruik mag zeggen. In het vernaculaire discours zijn dat de forumdeelnemers en in het institutionele discours de deskundigen.

Weinig aandacht voor informele verhalen

Tackett-Gibson (2008) concludeerde in haar studie al dat de manier waarop er naar risico's van drugs op het vernaculaire web wordt gekeken, in contrast staat met die van officiële gezaghebbende bronnen. In het institutionele discours is de berichtgeving over xtc-gebruik niet veelzijdig, omdat er weinig aandacht is voor alternatieve, non-institutionele bronnen en denkbeelden, zoals die van xtc-gebruikers. Daarnaast lijkt er binnen het institutionele discours voor een tegengeluid en kritiek alleen plaats te zijn in de vorm van een opinieartikel of ingezonden brief.

Net als Burger en Vanderveen (2010) en Vasterman et al. (2008) stellen, laten de kranten zich in het institutionele discours dus voornamelijk leiden door bronnen, materiaal en meningen die ze aangereikt

krijgen door instituties. In een groot deel van de krantenartikelen komen zij aan het woord en daarnaast wordt de mening van een xtc-gebruiker vaak overschaduwd door de mening van een expert. Hierdoor krijgt de xtc-gebruiker in het institutionele discours veelal geen autoriteit. Dat komt overeen met de theorie van De Vries (2005) dat deskundigen ‘definitiemacht’ hebben. Zij bepalen over welke problemen wij ons druk moeten maken en de mensen om wie het ‘probleem’ uiteindelijk gaat, worden gemarginaliseerd. In het vernaculaire discours geven xtc-gebruikers hun mening en delen ze hun ervaringen met elkaar. Ze zijn wantrouwig naar instituties en ontwikkelen hun eigen expertise. Er zou gesteld kunnen worden dat dus ook op het vernaculaire web personen worden uitgesloten, namelijk de deskundigen die wel een stem hebben in het institutionele discours. En ook door het uitsluiten van een bepaalde groep krijgt autoriteit vorm.

Eigen ervaring en met oog op beleid

Het verschil tussen claims- en sense-making (Burger en Vanderveen, 2010) is in de twee discoursen duidelijk te herkennen. De forumdeelnemers praten voornamelijk over de risico’s en gevaren van xtc aan de hand van hun ervaring met xtc-gebruik. Ze geven elkaar advies, waarschuwen voor slechte xtc-pillen en spreken elkaar aan op onverantwoord gedrag en proberen op die manier met elkaar tot oplossingen te komen. In de krantenartikelen worden vooral de visies van instituties weergegeven. Met andere woorden: wat is het probleem en hoe kunnen we het oplossen? Hiermee wordt niet bedoeld dat de deskundigen die worden opgevoerd geen kennis hebben, integendeel, maar het zijn geen ‘ervaringsdeskundigen’ die xtc-gebruik op een alternatieve manier kunnen benaderen. Ook dit sluit aan bij de theorie over het verschil van risicoperceptie tussen vernaculaire en institutionele bronnen (Tackett-Gibson, 2008; Vasterman et. al, 2008).

Normalisering van xtc-gebruik

In het institutionele discours wordt regelmatig benoemd dat xtc-gebruik is genormaliseerd, terwijl in krantenartikelen aanwijzingen te vinden zijn dat het niet normaal is. Dat komt onder meer omdat namen van xtc-gebruikers regelmatig worden gefingeerd en de auteur benoemt dit ook. Men zou denken dat als xtc-gebruik is genormaliseerd, jongeren er ook geen probleem mee zouden hebben met hun naam in de krant te verschijnen. Dit doet af aan de bevinding dat xtc-gebruik normaal zou zijn geworden. Door te stellen dat bepaald gedrag abnormaal is, neemt een deskundige de xtc-gebruikers niet serieus en oefent hij bewust of onbewust macht uit over die groep (*othering*). Deskundigen daarentegen worden wel altijd met naam en functie benoemd. De auteur van een krantenartikel lijkt hiermee maar één doel te hebben: die persoon als deskundig neerzetten. In het vernaculaire discours heerst de opvatting dat het normaal is met drugs – en dus ook xtc- te experimenteren, mits iemand drugs op een verantwoorde manier gebruikt. Forumdeelnemers zijn open en eerlijk tegen elkaar, maar hier moet wel een kanttekening bij gemaakt worden. De mensen die meediscussiëren op een forum doen dit anoniem en kiezen een eigen naam en profielbeschrijving. Een duidelijk verschil tussen het institutionele en het vernaculaire discours is dus dat in het institutionele discours de journalist bepaalt hoe personen, zowel deskundigen als xtc-gebruikers, worden omschreven. Op het vernaculaire web hebben de xtc-gebruikers dat zelf in de hand.

5.3 Samenvatting

Het vernaculaire en institutionele discours zijn twee aparte werelden waar vanuit een andere optiek naar de risico’s en gevaren xtc-gebruik wordt gekeken. De perceptie op risico’s komt in het vernaculaire discours tot uiting door de opvatting dat xtc-gebruik acceptabel is, zolang iemand de drug verantwoord en bewust

gebruikt. Op die manier denken forumdeelnemers de risico's en gevaren te kunnen beperken en wordt xtc-gebruik niet gezien als probleem. In het institutionele discours is de strekking voornamelijk dat xtc-gebruik een maatschappelijk probleem is dat moet worden aangepakt. Deskundigen zijn degenen die iets over de risico's en gevaren van xtc-gebruik mogen zeggen en er is weinig aandacht voor informele verhalen en non-institutionele bronnen. Binnen forumdiscussies praten burgers met elkaar op een meer individueel niveau en hebben ze geen deskundigen nodig die iets over de risico's en gevaren van xtc kunnen zeggen. Ze vinden dat ze genoeg kennis hebben door hun eigen ervaring met xtc-gebruik.

6. Discussie

Het onderzoek dat voor deze masterthesis is uitgevoerd geeft de verschillen en overeenkomsten tussen het vernaculaire web en nieuwsmedia weer. In dit laatste hoofdstuk worden de beperkingen van het onderzoek besproken, mogelijkheden tot vervolgonderzoek en wat journalisten van dit onderzoek zouden kunnen leren.

6.1 Methode en materiaal

Aan de hand van de gebruikte methode voor dit onderzoek, de discoursanalyse, zijn teksten op het vernaculaire web en in Nederlandse dagbladen geanalyseerd en vergeleken. De discoursanalyse is een geschikte methode om de constructie van autoriteit te onderzoeken, omdat ze zich richt op de tekst en de eigenschappen, zoals verhoudingen tussen opgevoerde personen, retorica en woordkeuze. Een beperking van dit onderzoek kan zijn dat er mogelijk relevante teksteigenschappen achterwege zijn gelaten. Een eigenschap die bij vervolgonderzoek wel meegenomen zou kunnen worden is bijvoorbeeld de keuze van de kop bij een krantenartikel. Een kop kan sturend zijn en mogelijk de mening of vooringenomenheid van een journalist weergeven. Een kop als ‘Een pilletje is geen snoep’ (Het Parool, 23 november 2013) maakt duidelijk waar de auteur van het artikel heen wil, namelijk dat er te lichtzinnig over xtc-gebruik wordt gedacht.

Deze thesis heeft zich niet gericht op de handelingen van journalisten en omgangsvormen van deelnemers in online discussies. Om bijvoorbeeld achter de beweegredenen en keuzes van journalisten te komen, is het doen van etnografisch onderzoek een aanvulling op de resultaten uit dit onderzoek. Etnografisch onderzoek kan meer inzicht geven in de handelwijze van journalisten. Om mensen die meediscussiëren in online discussies te vragen naar hun beweegredenen om ervaringen te delen op het vernaculaire web, is een focusgroep een geschikte methode. De gekozen methode in dit onderzoek, de discoursanalyse, heeft de ‘hoe-vraag’ beantwoord. Door middel van etnografisch onderzoek en een focusgroep kan de ‘waaromvraag’ beantwoord worden. Waarom kiezen journalisten ervoor om voornamelijk deskundigen op te voeren? Heeft dit wellicht te maken met een bepaalde ideologie of de tijdsdruk waaronder ze werken? Aan forumdeelnemers kan gevraagd worden waarom zij naar een forum gaan om te praten over de risico’s en gevaren van xtc-gebruik en hoe zij staan tegenover instituties. Waarom hebben ze de behoefte om met lotgenoten te discussiëren en wat trekken zij zich aan van wat er in nieuwsmedia wordt gezegd?

Een andere aanvulling op dit onderzoek is het analyseren van andere media, zoals televisie-uitzendingen die gaan over xtc-gebruik. Uit mijn onderzoek blijkt dat de namen van xtc-gebruikers in krantenartikelen bijna altijd worden gefingeerd, met als reden dat ze ‘liever niet met hun naam in de krant willen’ vanwege bijvoorbeeld hun baan of studie. Relevant om te onderzoeken is hoe hiermee wordt omgegaan in audiovisuele media. Worden xtc-gebruikers hier wel met naam genoemd én in beeld gebracht? Daarnaast kan uit dit onderzoek geconcludeerd worden dat xtc-gebruikers in krantenartikelen over het algemeen geen autoriteit krijgen en vaak overschaduwd worden door experts. Is deze bevinding ook terug te vinden in audiovisuele media en op welke manier komt dat tot uiting?

Er is nog weinig onderzoek gedaan naar het verband en of de vergelijking tussen het vernaculaire en institutionele discours. De meeste onderzoeken richten zich op een van beide (Tackett-Gibson, 2008; Burger

& Anemaet, 2011). De theorie dat er tussen deze twee discoursen een duidelijk contrast bestaat wat betreft de constructie van autoriteit, kan aan de hand van andere maatschappelijke kwesties verder worden onderzocht. Het is een relevante aanvulling op de academische literatuur, omdat het vernaculaire web en instituties (in dit geval kranten) elkaar door de komst van het internet, en dan in het bijzonder sociale media, steeds meer kruisen. Juist daarom zouden journalisten zich meer bewust moeten zijn van informele verhalen en de mogelijkheden die het vernaculaire web te bieden heeft. Daarnaast zou onderzocht kunnen worden of het verschil in de constructie van autoriteit, nog steeds van toepassing is op een kwestie die minder 'ernstig' is of zich niet per definitie richt op risico's en gevaren.

6.2 Advies aan de journalistiek

Wat journalisten kunnen leren van de resultaten uit dit onderzoek, is dat zij de kwestie over het algemeen te eenzijdig benaderen. Ze besteden weinig aandacht aan (relevante) informele verhalen die te vinden zijn op het vernaculaire web. Op online forums wordt namelijk op een andere manier gesproken over de risico's en gevaren van xtc dan in krantenartikelen: de risicoperceptie van de discoursen staat in contrast met elkaar. Daaruit kan geconcludeerd worden dat nieuwsmedia zich te weinig richten op non-institutionele bronnen en alternatieve denkbeelden, die op het vernaculaire web te vinden zijn. Wanneer een journalist zich meer op het vernaculaire web zou richten, is hij beter op de hoogte van wat er nog meer speelt in de samenleving en hoeft hij niet alleen af te gaan op institutionele en of aangereikte bronnen. De informatie, denkbeelden en bronnen die hij vindt op het vernaculaire web, kan hij vervolgens verwerken in zijn verhaal. Op die manier voldoet een journalist meer aan de verwachting dat hij burgers zo pluriform mogelijk informeert.

Bibliografie

Althoff, M. (2002). Zinloos geweld als thema in de media. *Tijdschrift voor Criminologie*, 3, 262-281.

Beck, U. (1992). *Risk Society. Towards a New Modernity*. Londen: SAGE.

Bos, D. (2012). *Maagdelijke proefkonijnen of wetenschappelijk feit. Een framinganalyse naar de online discussies van ouders over de vaccinatie tegen het Humaan Papillomavirus (HPV-vaccinatie)*. (Masterthesis, Universiteit Leiden).

Braet, A. (2007). *Retorische kritiek: overtuigingskracht van Cicero tot Balkenende*. Den Haag: SDU Uitgevers.

Burger, J.P. (2014). *Monsterlijke verhalen. Misdaadsagen in het nieuws en op webforums als retorische constructies*. Den Haag: Boom Lemma.

Burger, J. P. & Anemaet, L. (2011). Exploring Everyday Ethos. Ethos Techniques in Online Discussions about Extraordinary Experiences. In: Haaften, T. van, Jansen, H., Jong, J. de, Koetsenruijter, W. (Eds.). *Bending Opinion. Essays on Persuasion in the Public Domain*. Leiden: Leiden University Press. 219-240.

Burger, J. P. & Vanderveen, G.N.G. (2010). Drugs in je drankje: Schuldattributie en genderstereotypen in nieuwsberichtgeving en online discussies. *Tijdschrift voor Criminologie*, 52(4), 411-421.

Dijk, van, T.A. (1988). *News as discourse*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates.

Dijk, van, T.A. (1991). *Racism and the press*. London/New York: Routledge.

Fairclough, N. (1995). *Media Discourse*. London: Arnold.

Fowler, R. (1991). *Language in the news. Discours and Ideology in the press*. London: Routledge

Giddens, A. (1991) *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Stanford: Stanford University Press.

Gillespie, M. & Toynbee, J. (2006). *Analysing Media Texts*. The Open University: Open University Press

Howard, R. G. (2005). A Theory of Vernacular Rhetoric: The Case of the "Sinner's Prayer" Online. *Folklore*, 116(2), 172-188.

Howard, R.G. (2008a). The Vernacular Web of Participatory Media. *Critical Studies in Media Communication*. 25, 490-512.

- Howard, R.G. (2008b). Electronic hybridity. The persistent processes of the vernacular web. *Journal of American Folklore*. 121, 192-218.
- Johnson, J. L., Bottorff, J. L. & Browne, A. J., Grewal, S., Hilton, B. A., Clarke, H. (2004). Othering and Being Othered in the Context of Health Care Services. *Health Communication*. 16(2), 253-271.
- Koekenbier, L. (2012). *Discoursanalyse van overgewicht. Een Foucauldiaanse analyse van maatschappelijke problemen rond lichaamgewicht*. (Thesis, Universiteit Utrecht). Geraadpleegd op <http://dspace.library.uu.nl/handle/1874/254342>
- Koemans, M. (2010). 'White trash' versus 'Marokkaanse straatterroristen'. Een analyse van het Nederlandse en Engelse discours rond migranten en overlast. *Tijdschrift voor Criminologie*, 52(2), 201 – 217.
- Koetsenruijter, W. & Van Hout, T. (2014). *Methoden voor journalism studies*. Den Haag : Boom Lemma.
- Kozinets, R. (2010). *Netnography. Doing Ethnographic Research Online*. London: SAGE.
- Murguía, E., Tackett-Gibson, M., Lessem, A. (2007). *Real drugs in a virtual world: Drug discours and community online*. Lanham, MD: Lexington Books.
- Nabben, T., Benschop A., Korf, D.J. (2013). *Antenne 2013. Trends in alcohol, tabak en drugs bij jonge Amsterdammers*. Bonger Instituut voor Criminologie, Universiteit van Amsterdam.
- NVJ. (2013). *Code voor de Journalistiek*. [webpagina]. Geraadpleegd op <http://www.nvj.nl/wat-wij-doen/dossiers/ethiek/code-voor-de-journalistiek>
- Oring, E. (2008). Legendry and the rhetoric of truth. *Journal of American Folklore*, 121, 127-166.
- Pleijter, A. R. J. (2006). *Typen en logica van kwalitatieve inhoudsanalyse in de communicatiewetenschap*. Ubbergen: Tandem Felix.
- Richardson, J. E. (2007). *Analysing Newspapers. An approach form critical discours analysis*. New York: Palgrave MacMillan.
- Tackett-Gibson, M. (2008). Constructions of Risk and Harm in Online Discussions of Ketamine Use. *Addiction Research and Theory*, 16(3), 245–257.
- Trimbos Instituut (2013). *Het Grote Uitgaansonderzoek 2013*. [onderzoek]. Geraadpleegd op <http://www.trimbos.nl/~media/Nieuws%20en%20Persberichten/AF1254%20Het%20Grote%20Uitgaansonderzoek%202013%20digitaal.ashx>

Vasterman, P., Scholten, O., & Ruigrok, N. (2008). A Model for Evaluating Risk Reporting: The Case of UMTS and Fine Particles. *European Journal of Communication*, 23, 319-41.

Verschueren, J. (2012). *Ideology in language use: pragmatic guidelines for empirical research*. Cambridge: Cambridge University Press.

Vries, de, G. (2005). Politiek, expertise en individuele verantwoordelijkheid in een risicosamenleving. In Bouttelier, H. (2006). *Leven in de risicosamenleving*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

7. Bijlagen

Bijlage 1: Landelijke krantenartikelen

1.	<u>Beter verboden pilletjes dan legale alcohol</u> Trouw, 28 december 2013 zaterdag, Opinie; Blz. 25, 699 woorden
2.	<u>Witte sensatie...</u> Reformatorisch Dagblad, 14 december 2013 zaterdag, Voorpagina; Blz. 1, 2076 woorden, Jacob Hoekman
3.	<u>'60 procent jongeren neemt xtc bij uitgaan'</u> NRC.NEXT, 6 december 2013 vrijdag, weten, 696 woorden, Jeroen van der Kris
4.	<u>Trimbos: gebruik xtc gemeengoed geworden</u> Metro (NL), 3 december 2013 dinsdag, Blz. 3, 100 woorden
5.	<u>60 procent jongeren gebruikt xtc</u> Spits, 3 december 2013 dinsdag, Blz. 5, 103 woorden
6.	<u>Braaf; Column Marscha Holman</u> NRC Handelsblad, 29 november 2013 vrijdag, Amsterdam, 547 woorden
7.	<u>Studenten in de ban van drugs</u> De Telegraaf, 26 november 2013 dinsdag, Binnenland; Blz. 9, 171 woorden
8.	<u>Een pilletje is geen snoep</u> Het Parool, 23 november 2013 zaterdag, Amsterdam, 1297 woorden, LORIANNE VAN GELDER
9.	<u>Harddrugs Tweederde studenten gebruikte weleens xtc</u> NRC Handelsblad, 22 november 2013 vrijdag, Amsterdam, 102 woorden
10.	<u>Xtc is gewoon leuk, net als wiet</u> NRC.NEXT, 22 november 2013 vrijdag, weten, 1149 woorden, Kim Bos
11.	<u>Xtc-pil 'normaal'bij student in A'dam</u> Het Parool, 20 november 2013 woensdag, Voorpagina; Blz. 1, 279 woorden, VAN EEN VERSLAGGEVER
12.	<u>Hálo, een xtc-pil is al sociaal geaccepteerd!</u> NRC Handelsblad, 2 november 2013 zaterdag, Opinie & Debat, 605 woorden
13.	<u>Mogelijk slechte xtc-pillen rond ADE</u> AD/Algemeen Dagblad, 21 oktober 2013 maandag, Algemeen - Stad en Land; Blz. 16, 49 woorden
14.	<u>en je neemt een pilletje</u> AD/Algemeen Dagblad, 28 september 2013 zaterdag, Weekend; Blz. 16, 2289 woorden, Tekst: Jitske-Sophie Venema Foto's: Hollandse Hoogte, Getty Images
	<u>Xtcfeiten & cijfers</u> AD/Algemeen Dagblad, 28 september 2013 zaterdag, Weekend; Blz. 19, 213 woorden
15.	<u>De pillenparadox van de nieuwe generatie</u> Spits, 23 september 2013 maandag, Blz. 2, 832 woorden
	<u>Ton Nabben</u> Spits, 23 september 2013 maandag, Blz. 2, 93 woorden
	<u>Veilig gebruik bestaat niet</u> Spits, 23 september 2013 maandag, Blz. 2, 69 woorden
	<u>Aantal xtc-incidenten in Nederland neemt toe</u> Spits, 23 september 2013 maandag, Blz. 3, 188 woorden
	<u>De ervaringsdeskundige</u> Spits, 23 september 2013 maandag, Blz. 3, 239 woorden
16.	<u>'Maandagochtend is het spitsuur'</u> Het Parool, 14 september 2013 zaterdag, Amsterdam, 725 woorden, Saskia Naafs
17.	<u>Drugsles voor feestganger</u> Spits, 13 september 2013 vrijdag, Blz. 6, 351 woorden
18.	<u>Drukte bij xtc-testlabs na reeks sterfgevallen</u> AD/Algemeen Dagblad, 11 september 2013 woensdag, Algemeen - Stad en Land; Blz. 2, 201 woorden
19.	<u>Dealen in de eigen vriendenkring</u> Het Parool, 10 september 2013 dinsdag, PS Dinsdag, 1215 woorden, TEKST

	YNSKE BOERSMA BEELD GUIDO VAN DOOREMAALEN/HH
20.	<u>Paniek om te sterke xtc</u> Het Parool, 10 september 2013 dinsdag, Voorpagina; Blz. 1, 311 woorden, ROB ROMBOUITS
21.	<u>Fataal. Opnieuw dode bij festival na drugsgebruik</u> Metro (NL), 10 september 2013 dinsdag, Blz. 5, 128 woorden
22.	<u>Ouders slaan alarm na drugsdood Lisa</u> De Telegraaf, 9 september 2013 maandag, Binnenland; Blz. 3, 219 woorden
23.	<u>Afkoelen</u> De Telegraaf, 30 augustus 2013 vrijdag, Stad; Blz. 3, 131 woorden
24.	<u>D66 wil drugstesten terug op feestjes</u> Metro (NL), 29 augustus 2013 donderdag, Blz. 22, 59 woorden
25.	<u>Meer xtc-pillen met gevaarlijke stof</u> NRC Handelsblad, 28 augustus 2013 woensdag, Binnenland, 258 woorden
26.	<u>Meisje (16) overlijdt na gebruik xtc-pil</u> AD/Algemeen Dagblad, 27 augustus 2013 dinsdag, Algemeen - Nieuwsdienst; Blz. 9, 204 woorden, KARLIJN VAN HOUWELINGEN
27.	<u>Puber overlijdt na xtc-gebruik</u> De Telegraaf, 27 augustus 2013 dinsdag, Binnenland; Blz. 3, 368 woorden
28.	<u>Dood meisje mogelijk door vervuilde xtc</u> Het Parool, 27 augustus 2013 dinsdag, Nieuws; Blz. 2, 165 woorden, KARLIJN VAN HOUWELINGEN
29.	<u>Meer animo drugstest door vervuilde pillen</u> Spits, 27 augustus 2013 dinsdag, Blz. 4, 234 woorden
30.	<u>'Pas op voor pil met vraagteken'</u> AD/Algemeen Dagblad, 24 augustus 2013 zaterdag, Algemeen - Nieuwsdienst; Blz. 10, 91 woorden
31.	<u>Drugsdode</u> De Telegraaf, 21 augustus 2013 woensdag, Binnenland; Blz. 3, 40 woorden
32.	<u>kort nieuws Amsterdam</u> Het Parool, 21 augustus 2013 woensdag, Amsterdam; Blz. 10, 63 woorden
33.	<u>De dood van een Lowlandsbezoeker</u> NRC.NEXT, 21 augustus 2013 woensdag, weten, 486 woorden, Thomas Rueb
34.	<u>Negatieve boodschap over drugs helpt niet; Drugsvoorlichting is geen drugsreclame maar juist geloofwaardige informatie</u> NRC Handelsblad, 18 juli 2013 donderdag, Opinie, 555 woorden
35.	<u>Trimbos-instituut: 'Xtc-pillen eisen steeds meer slachtoffers'</u> AD/Algemeen Dagblad, 17 juli 2013 woensdag, Algemeen - Nieuwsdienst; Blz. 7, 245 woorden
36.	<u>Trimbos-instituut: xtc grootste boosdoener</u> Het Parool, 17 juli 2013 woensdag, Nieuws; Blz. 2, 352 woorden
37.	<u>Gebruik xtc eist steeds hogere tol</u> Reformatorisch Dagblad, 17 juli 2013 woensdag, Blz. 6, 75 woorden
38.	<u>Xtc eist hogere tol</u> Spits, 17 juli 2013 woensdag, Blz. 4, 186 woorden, ;Onbekend
39.	<u>Hersenschade door drugs te zien</u> De Telegraaf, 13 juli 2013 zaterdag, Wetenschap; Blz. 4, 116 woorden
40.	<u>Drugsvoorlichting is nu drugsreclame geworden</u> NRC Handelsblad, 11 juli 2013 donderdag, Opinie, 905 woorden
41.	<u>'Jongeren willen spannend en ruw uitgaan'</u> Het Parool, 29 juni 2013 zaterdag, Amsterdam; Blz. 23, 427 woorden, JORIS ZWETSLOOT
42.	<u>Die energie in je lijf, niet normaal meer; Nieuwe generatie wil ruige ervaring in het weekeinde</u> NRC Handelsblad, 28 juni 2013 vrijdag, Binnenland; Blz. 6, 627 woorden, Ingmar Vriesema
43.	<u>Lachgas en sterke xtc-pil zijn in opmars</u> NRC Handelsblad, 28 juni 2013 vrijdag, Voorpagina; Blz. 1, 285 woorden, Rolinde Hoorntje
44.	<u>Een nacht met xtc</u> NRC.NEXT, 28 juni 2013 vrijdag, weten, 641 woorden, Ingmar Vriesema
45.	<u>In de club zijn ze klaar met Gerard</u> NRC.NEXT, 28 juni 2013 vrijdag, weten, 1579 woorden, Rolinde Hoorntje
46.	<u>Zin in een pilletje?</u> Trouw, 22 juni 2013 zaterdag, Tijd; Blz. 8, 1564 woorden, tekst kristel van teeffelen
47.	<u>Xtc-test op feest komt niet terug</u> AD/Algemeen Dagblad, 19 juni 2013 woensdag, Algemeen - Nieuwsdienst; Blz. 4, 72 woorden
48.	<u>Schrik voor doodshoofdpil zit er in Brabant goed in</u> de Volkskrant, 17 juni 2013 maandag, Binnenland; Blz. 11, 861

	woorden, VAN ONZE VERSLAGGEVER PETER DE GRAAF
49.	<u>Zeer riskante XTC-pil doodde Bosschenaar</u> AD/Algemeen Dagblad, 12 juni 2013 woensdag, Algemeen - Nieuwsdienst; Blz. 15, 149 woorden
50.	<u>Popcentrum 013 gaat niet extra controleren</u> AD/Algemeen Dagblad, 11 juni 2013 dinsdag, Algemeen - Stad en Land; Blz. 1, 93 woorden
51.	<u>Weer drugsdode in Brabant</u> De Telegraaf, 10 juni 2013 maandag, 1; Blz. 6, 93 woorden
52.	<u>Trimbos waarschuwt voor gevaar van steeds sterkere xtc-pillen</u> AD/Algemeen Dagblad, 7 juni 2013 vrijdag, Algemeen - Nieuwsdienst; Blz. 7, 269 woorden
53.	<u>Xtc steeds gevaarlijker</u> De Telegraaf, 7 juni 2013 vrijdag, 1; Blz. 11, 83 woorden
54.	<u>Trimbos: xtc wordt zorgelijk sterk</u> de Volkskrant, 7 juni 2013 vrijdag, Binnenland; Blz. 11, 472 woorden, DOOR ONZE VERSLAGGEEFSTER SOFIE VANLOMMEL
55.	<u>Waarschuwing voor sterkere xtc-pillen</u> Het Parool, 7 juni 2013 vrijdag, Nieuws; Blz. 5, 271 woorden, LAURA SCHALKWIJK
56.	<u>Trimbos: Xtc-pil steeds gevaarlijker</u> Reformatorisch Dagblad, 7 juni 2013 vrijdag, Blz. 9, 78 woorden
57.	<u>Trimbos: Gevaarlijke drugs in omloop</u> Reformatorisch Dagblad, 13 april 2013 zaterdag, Regio; Blz. 9, 55 woorden
58.	<u>Extase; Marian</u> NRC.NEXT, 22 januari 2013 dinsdag, Opinie, 358 woorden, Marian Donner
59.	<u>Jongere feest zijn toekomst kapot Populaire drugs in het feestcircuit</u> Het Parool, 19 januari 2013 zaterdag, Nieuws; Blz. 5, 1296 woorden, MEREL STRAATHOF
60.	<u>VVD: drugscontrole op feesten is wassen neus</u> Het Parool, 8 januari 2013 dinsdag, Amsterdam; Blz. 13, 377 woorden, JASPER KARMAN

Bijlage 2: Regionale krantenartikelen

1.	<u>'60 procent jongeren neemt xtc bij uitgaan'</u> De Stentor / Apeldoornse Courant, 3 december 2013 dinsdag, 56 woorden
	<u>'60 procent jongeren neemt xtc bij uitgaan'</u> De Stentor / Veluws Dagblad, 3 december 2013 dinsdag, 56 woorden
	<u>'60 procent gebruikt xtc'</u> De Gooi- en Eemlander, 3 december 2013 dinsdag, HDC, 308 woorden
	<u>'60 procent gebruikt xtc'</u> Haarlems Dagblad, 3 december 2013 dinsdag, HDC, 308 woorden
	<u>'60 procent gebruikt xtc'</u> IJmuider Courant, 3 december 2013 dinsdag, HDC, 308 woorden
	<u>'60 procent gebruikt xtc'</u> Leidsch Dagblad, 3 december 2013 dinsdag, HDC, 308 woorden
	<u>'60 procent gebruikt xtc'</u> Leidsch Dagblad, 3 december 2013 dinsdag, HDC, 308 woorden
	<u>'60 procent gebruikt xtc'</u> Noordhollands Dagblad, 3 december 2013 dinsdag, 308 woorden, HDC Media
2.	<u>Xtc, een pilletje om uit je dak te gaan</u> BN/DeStem, 28 september 2013 zaterdag, ALG_VERDIEPING, 416 woorden
	<u>Xtc, een pilletje om uit je dak te gaan</u> Brabants Dagblad, 28 september 2013 zaterdag, 3_ALG_VERDIEP, 416 woorden
	<u>Xtc, een pilletje om uit je dak te gaan</u> De Stentor / Dagblad Flevoland, 28 september 2013 zaterdag, VERDIEPING, 416 woorden
	<u>Xtc, een pilletje om uit je dak te gaan</u> De Stentor / Nieuw Kamper Dagblad, 28 september 2013 zaterdag, VERDIEPING, 416 woorden
	<u>Xtc, een pilletje om uit je dak te gaan</u> De Stentor / Zwolse Courant, 28 september 2013 zaterdag, VERDIEPING, 416 woorden
	<u>Xtc, een pilletje om uit je dak te gaan</u> De Stentor/ Deventer Dagblad, 28 september 2013 zaterdag, VERDIEPING, 416 woorden
	<u>Xtc, een pilletje om uit je dak te gaan</u> De Stentor / Gelders Dagblad, 28 september 2013 zaterdag, VERDIEPING, 416 woorden
	<u>Xtc, een pilletje om uit je dak te gaan</u> De Twentsche Courant Tubantia, 28 september 2013 zaterdag, B-VERDIEPING, 416 woorden
	<u>Xtc, een pilletje om uit je dak te gaan</u> De Gelderlander, 28 september 2013 zaterdag, 3_VERDIEPING, 410 woorden
	<u>Xtc, een pilletje om uit je dak te gaan</u> De Stentor / Zutphens Dagblad, 28 september 2013 zaterdag, VERDIEPING, 416 woorden
	<u>Xtc, een pilletje om uit je dak te gaan</u> Eindhovenens Dagblad, 28 september 2013 zaterdag, ACHTERGROND, 416 woorden
	<u>Xtc, een pilletje om uit je dak te gaan</u> Provinciale Zeeuwse Courant, 28 september 2013 zaterdag, 30VERDIEPING, 416 woorden
3.	<u>Vriendin Lisa: 'Nooit meer slik ik'</u> Almere Vandaag, 14 september 2013 zaterdag, 278 woorden
	<u>Vriendin Lisa: 'Drugs niet gewoon'</u> De Gooi- en Eemlander, 14 september 2013 zaterdag, 352 woorden, ed dekker ed.dekker@hdcmedia.nl
	<u>Vriendin Lisa: 'Drugs niet gewoon'</u> Haarlems Dagblad, 14 september 2013 zaterdag, 352 woorden, ed dekker ed.dekker@hdcmedia.nl

	<u>Vriendin Lisa: 'Drugs niet gewoon'</u> IJmuider Courant, 14 september 2013 zaterdag, 352 woorden, ed dekker ed.dekker@hdcmedia.nl
	<u>Vriendin Lisa: 'Drugs niet gewoon'</u> Leidsch Dagblad, 14 september 2013 zaterdag, 352 woorden
	<u>Vriendin Lisa: 'Drugs niet gewoon'</u> Leidsch Dagblad, 14 september 2013 zaterdag, 352 woorden
	<u>Vriendin Lisa: 'Drugs niet gewoon'</u> Noordhollands Dagblad, 14 september 2013 zaterdag, 352 woorden, ed dekker ed.dekker@hdcmedia.nl
4.	<u>D66: Niet meer xtc-doden</u> De Gooi- en Eemlander, 12 september 2013 donderdag, 353 woorden, HDC Media
	<u>D66: Niet meer xtc-doden</u> Haarlems Dagblad, 12 september 2013 donderdag, 353 woorden, HDC Media
	<u>D66: Niet meer xtc-doden</u> Leidsch Dagblad, 12 september 2013 donderdag, 353 woorden
	<u>D66: Niet meer xtc-doden</u> Leidsch Dagblad, 12 september 2013 donderdag, 353 woorden
	<u>D66: Niet meer xtc-doden</u> Noordhollands Dagblad, 12 september 2013 donderdag, 353 woorden, HDC Media
5.	<u>Augustinus: mogelijk info drugs</u> Leidsch Dagblad, 11 september 2013 woensdag, 373 woorden
6.	<u>Lisa overleden: 'Denk na bij wat je doet'</u> De Gooi- en Eemlander, 7 september 2013 zaterdag, 500 woorden, ed dekker ed.dekker@hdcmedia.nl
	<u>Lisa overleden: 'Denk na bij wat je doet'</u> Haarlems Dagblad, 7 september 2013 zaterdag, 500 woorden, ed dekker ed.dekker@hdcmedia.nl
	<u>Lisa overleden: 'Denk na bij wat je doet'</u> IJmuider Courant, 7 september 2013 zaterdag, 500 woorden, ed dekker ed.dekker@hdcmedia.nl
	<u>Lisa overleden: 'Denk na bij wat je doet'</u> Leidsch Dagblad, 7 september 2013 zaterdag, 500 woorden
	<u>Lisa overleden: 'Denk na bij wat je doet'</u> Noordhollands Dagblad, 7 september 2013 zaterdag, 500 woorden, ed dekker ed.dekker@hdcmedia.nl
7.	<u>Leidse is de zesde 'xtc-dode' sinds mei</u> De Gooi- en Eemlander, 7 september 2013 zaterdag, 327 woorden, frank beijen
	<u>Leidse is de zesde 'xtc-dode' sinds mei</u> Haarlems Dagblad, 7 september 2013 zaterdag, 327 woorden, frank beijen
	<u>Leidse is de zesde 'xtc-dode' sinds mei</u> IJmuider Courant, 7 september 2013 zaterdag, 327 woorden, frank beijen
	<u>Leidse is de zesde 'xtc-dode' sinds mei</u> Leidsch Dagblad, 7 september 2013 zaterdag, 327 woorden
	<u>Leidse is de zesde 'xtc-dode' sinds mei</u> Leidsch Dagblad, 7 september 2013 zaterdag, 327 woorden
	<u>Leidse is de zesde 'xtc-dode' sinds mei</u> Noordhollands Dagblad, 7 september 2013 zaterdag, 327 woorden, frank beijen
8.	<u>Trimbos: xtc eist zijn tol</u> BN/DeStem, 17 juli 2013 woensdag, BIN_NEDERLAND, 302 woorden
	<u>Trimbos: xtc eist tol</u> De Stentor / Dagblad Flevoland, 17 juli 2013 woensdag, BIN/REG3, 303 woorden
	<u>Trimbos: xtc eist tol</u> De Stentor / Nieuw Kamper Dagblad, 17 juli 2013 woensdag, BIN/REG3, 303 woorden
	<u>Trimbos: xtc eist tol</u> De Stentor / Zwolse Courant, 17 juli 2013 woensdag, BIN/REG3, 303 woorden
	<u>Trimbos: xtc eist tol</u> De Stentor/ Deventer Dagblad, 17 juli 2013 woensdag, BIN/REG3, 303 woorden
	<u>Trimbos: xtc eist tol</u> De Stentor / Gelders Dagblad, 17 juli 2013 woensdag, BIN/REG3, 303 woorden
	<u>Trimbos: xtc eist tol</u> De Stentor / Zutphens Dagblad, 17 juli 2013 woensdag, BIN/REG3, 303 woorden
	<u>Trimbos: xtc eist tol</u> Eindhovens Dagblad, 17 juli 2013 woensdag, BIN_BINNENLAND, 302 woorden
9.	<u>Trimbos: xtc geeft het vaakst problemen</u> De Twentsche Courant Tubantia, 17 juli 2013 woensdag, B-IN HET NIEUWS, 220 woorden
	<u>Xtc veroorzaakt van alle drugs meeste problemen</u> Haarlems Dagblad, 17 juli 2013 woensdag, 255 woorden, van

	onze verslaggever
	<u>Xtc veroorzaakt van alle drugs meeste problemen</u> IJmuider Courant, 17 juli 2013 woensdag, 255 woorden, van onze verslaggever
	<u>Xtc veroorzaakt van alle drugs meeste problemen</u> Leidsch Dagblad, 17 juli 2013 woensdag, 255 woorden
	<u>Xtc veroorzaakt van alle drugs meeste problemen</u> Leidsch Dagblad, 17 juli 2013 woensdag, 255 woorden
	<u>Xtc veroorzaakt van alle drugs meeste problemen</u> Noordhollands Dagblad, 17 juli 2013 woensdag, 255 woorden, van onze verslaggever
10.	<u>Xtc-tests in trek na sterfgevallen</u> Brabants Dagblad, 20 juni 2013 donderdag, 3_REG_BRABANT, 274 woorden, ROB BURG
	<u>Run op xtc-tests na dood twee jongeren</u> Eindhovens Dagblad, 19 juni 2013 woensdag, REG_PLUS, 244 woorden, ROB BURG;E-MAIL: R.BURG@ED.NL
	<u>XTC-tests in trek na twee sterfgevallen</u> Eindhovens Dagblad, 19 juni 2013 woensdag, REG_PLUS, 291 woorden, ROB BURG ;E-MAIL: R.BURG@ED.NL
11.	<u>'Een pilletje is heel gemakkelijk te vinden, het ruikt naar 'n los pepermuntje'</u> Brabants Dagblad, 18 juni 2013 dinsdag, 3_REG_BRABANT, 621 woorden, CLEO VAN DER SCHAFT
	<u>Een pil is makkelijk te vinden</u> Brabants Dagblad, 17 juni 2013 maandag, 3_REG_DENBOSCH, 743 woorden, CLEO VAN DER SCHAFT
12.	<u>'Zo onschuldig is die xtc niet'</u> BN/DeStem, 14 juni 2013 vrijdag, 688 woorden, MICHEL KOSTER
	<u>'Zo onschuldig is die xtc niet'</u> Brabants Dagblad, 13 juni 2013 donderdag, 3_ALG_ETALAGE, 686 woorden, MICHEL KOSTER
	<u>'Zo onschuldig is die xtc niet'</u> Eindhovens Dagblad, 14 juni 2013 vrijdag, ALG_TWEE, 614 woorden, MICHEL KOSTER
	<u>4 - de gevaren van xtc</u> Eindhovens Dagblad, 14 juni 2013 vrijdag, 494 woorden, TOM TACKEN
	<u>4 - de gevaren van xtc</u> Brabants Dagblad, 13 juni 2013 donderdag, 498 woorden, TOM TACKEN
	<u>4 - de gevaren van xtc</u> BN/DeStem, 14 juni 2013 vrijdag, , 488 woorden, TOM TACKEN
13.	<u>Bosschenaar (21) overleden door gebruik xtc met gevaarlijke stof</u> Brabants Dagblad, 12 juni 2013 woensdag, 256 woorden, AD RIJKEN
14.	<u>Levensgevaarlijke stof in xtc dode man</u> De Stentor / Dagblad Flevoland, 12 juni 2013 woensdag, BINNENLAND3, 61 woorden
	<u>Levensgevaarlijke stof in xtc dode man</u> De Stentor / Nieuw Kamper Dagblad, 12 juni 2013 woensdag, BINNENLAND3, 61 woorden
	<u>Levensgevaarlijke stof in xtc dode man</u> De Stentor / Zwolse Courant, 12 juni 2013 woensdag, BINNENLAND3, 61 woorden
	<u>Levensgevaarlijke stof in xtc dode man</u> De Stentor/ Deventer Dagblad, 12 juni 2013 woensdag, BINNENLAND3, 61 woorden
	<u>Levensgevaarlijke stof in xtc dode man</u> De Stentor / Gelders Dagblad, 12 juni 2013 woensdag, BINNENLAND3, 61 woorden
	<u>Levensgevaarlijke stof in xtc dode man</u> De Stentor / Apeldoornse Courant, 12 juni 2013 woensdag, BINNENLAND3, 61 woorden
	<u>Levensgevaarlijke stof in xtc dode man</u> De Stentor / Veluws Dagblad, 12 juni 2013 woensdag, BINNENLAND3, 61

	woorden
	<u>Levensgevaarlijke stof in xtc dode man</u> De Stentor / Veluws Dagblad, 12 juni 2013 woensdag, BINNENLAND3, 61 woorden
15.	<u>Waarschuwing voor levensgevaarlijke xtc</u> Eindhovens Dagblad, 12 juni 2013 woensdag, ALG_TWEE, 136 woorden
16.	<u>Bosschenaar mogelijk dood door xtc</u> BN/DeStem, 11 juni 2013 dinsdag, REG_S_ST&STREEK, 226 woorden, MARC BRINK
	<u>Bosschenaar mogelijk dood door xtc</u> Brabants Dagblad, 11 juni 2013 dinsdag, 3_ALG_ETALAGE, 312 woorden, MARC BRINK
	<u>Bosschenaar (21) dood na mogelijk gebruik van xtc</u> Eindhovens Dagblad, 11 juni 2013 dinsdag, ALG_DRIE, 112 woorden
17.	<u>'Eindhovens meisje aan te sterke xtc overleden'</u> BN/DeStem, 7 juni 2013 vrijdag, BIN_NEDERLAND, 330 woorden, LIANNE KOOPS;MAX STEENBERGHE
18.	<u>Xtc-pillen sterker en gevaarlijker</u> Brabants Dagblad, 7 juni 2013 vrijdag, 3_ALG_ETALAGE, 316 woorden, BAS VERMEER
	<u>Xtc-pil steeds gevaarlijker</u> Dagblad van het Noorden, 7 juni 2013 vrijdag, Nederland; Blz. 6, 99 woorden
	<u>Xtc-pil steeds gevaarlijker</u> De Gooi- en Eemlander, 7 juni 2013 vrijdag, 60 woorden, HDC Media
19.	<u>'Dood meisje na gebruik sterke xtc'</u> Dagblad De Limburger, June 7, 2013 Friday, Blz. 6, 241 words, ANP
20.	<u>'Meisje stierf aan te sterke xtc'</u> De Stentor / Dagblad Flevoland, 7 juni 2013 vrijdag, BINNENLAND3, 63 woorden
	<u>'Meisje stierf aan te sterke xtc'</u> De Stentor / Nieuw Kamper Dagblad, 7 juni 2013 vrijdag, BINNENLAND3, 63 woorden
	<u>'Meisje stierf aan te sterke xtc'</u> De Stentor / Zwolse Courant, 7 juni 2013 vrijdag, BINNENLAND3, 63 woorden
	<u>'Meisje stierf aan te sterke xtc'</u> De Stentor/ Deventer Dagblad, 7 juni 2013 vrijdag, BINNENLAND3, 63 woorden
	<u>'Meisje stierf aan te sterke xtc'</u> De Stentor / Gelders Dagblad, 7 juni 2013 vrijdag, BINNENLAND3, 63 woorden
	<u>'Meisje stierf aan te sterke xtc'</u> De Stentor / Apeldoornse Courant, 7 juni 2013 vrijdag, BINNENLAND3, 63 woorden
	<u>'Meisje stierf aan te sterke xtc'</u> De Twentsche Courant Tubantia, 7 juni 2013 vrijdag, B-BINNENLAND, 63 woorden
	<u>'Meisje stierf aan te sterke xtc'</u> De Gelderlander, 7 juni 2013 vrijdag, 3_BIN, 63 woorden
	<u>'Meisje stierf aan te sterke xtc'</u> De Stentor / Veluws Dagblad, 7 juni 2013 vrijdag, BINNENLAND3, 63 woorden
	<u>'Meisje stierf aan te sterke xtc'</u> De Stentor / Veluws Dagblad, 7 juni 2013 vrijdag, BINNENLAND3, 63 woorden
	<u>'Meisje stierf aan te sterke xtc'</u> Provinciale Zeeuwse Courant, 7 juni 2013 vrijdag, 63 woorden
	<u>17-jarige overleed aan te sterke xtc</u> Eindhovens Dagblad, 7 juni 2013 vrijdag, VP_EINDHOVEN, 157 woorden, LIANNE KOOPS EN
	<u>'Dood meisje na gebruik sterke xtc'</u> Limburgs Dagblad, June 7, 2013 Friday, Blz. 6, 241 words, ANP
21.	<u>Leerlingen van Sint Lucas schrikken van dood schoolgenoot door xtc-pil</u> Eindhovens Dagblad, 7 juni 2013 vrijdag, ALG_DRIE, 273 woorden
22.	<u>Xtc-pil steeds gevaarlijker</u> Haarlems Dagblad, 7 juni 2013 vrijdag, 60 woorden, HDC Media
	<u>Xtc-pil steeds gevaarlijker</u> IJmuider Courant, 7 juni 2013 vrijdag, 60 woorden, HDC Media
	<u>Xtc-pillen sterker en daardoor gevaarlijker</u> Leeuwarder Courant, 7 juni 2013 vrijdag, Binnenland; Blz. 6, 150

	woorden
	<u>Xtc-pil steeds gevaarlijker</u> Leidsch Dagblad, 7 juni 2013 vrijdag, 60 woorden
	<u>Xtc-pil steeds gevaarlijker</u> Leidsch Dagblad, 7 juni 2013 vrijdag, 60 woorden
	<u>Xtc-pil steeds gevaarlijker</u> Noordhollands Dagblad, 7 juni 2013 vrijdag, 60 woorden, HDC Media

Bijlage 3: Forumdiscussies Scholieren.com en Drugsforum.info

#	Titel	Startdatum	Aantal reacties	Bron
1	Meisje vermoedelijk door xtc overleden in Tilburg	3-1-2013	34	DrugsForum.info
2	XTC: de normaalste zaak van de wereld?	5-11-2013	87	Drugsforum.info
3	Waarschuwing! Gevaarlijke XTC pillen in de omloop	14-6-2013	32	Scholieren.com
4	Xtc	7-2-2013	41	Scholieren.com
5	'Xtc leidt tot slechter korte termijn geheugen'	26-7-2012	18	Drugsforum.info
6	D66 deelt nep xtc uit	24-4-2014	31	Drugsforum.info
7	Op mijn 29 ^{ste} eerste keer xtc	13-11-2013	35	Drugsforum.info
8	Eerste keer xtc	6-5-2012	99	Scholieren.com
9	Eerste keer xtc + videomateriaal	22-11-2013	42	Drugsforum.info
10	Ecstasy	09-05-2014	33	Drugsforum.info